

Denne fil er downloadet fra
Danmarks Tekniske Kulturarv
www.tekniskkulturarv.dk

Danmarks Tekniske Kulturarv drives af DTU Bibliotek og indeholder scannede bøger og fotografier fra bibliotekets historiske samling.

Rettigheder

Du kan læse mere om, hvordan du må bruge filen, på
www.tekniskkulturarv.dk/about

Er du i tvivl om brug af værker, bøger, fotografier og tekster fra siden, er du velkommen til at sende en mail til *tekniskkulturarv@dtu.dk*

Berlingske Tidendes

SPARE

VEJLEDNING

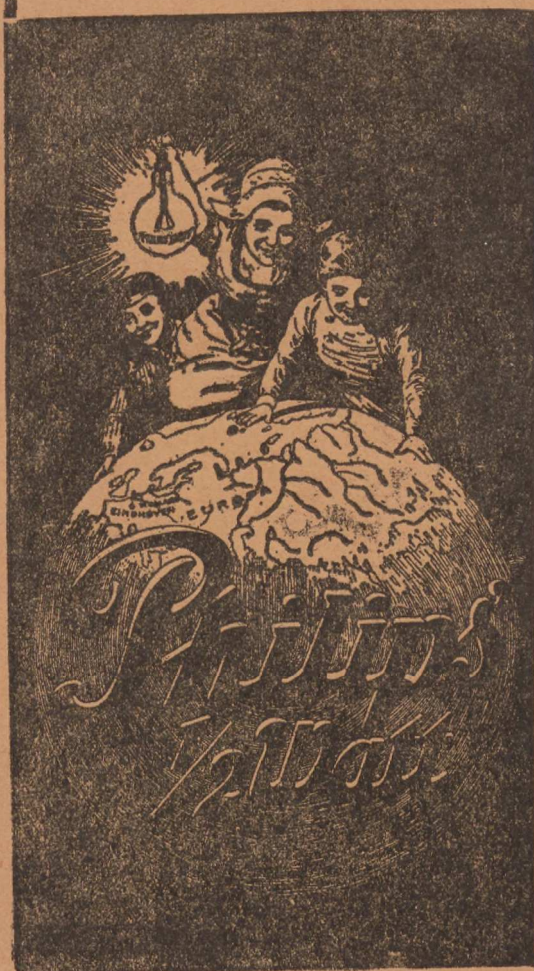
Fem Foredrag holdt ved
BERLINGSKE TIDENDES SPAREUGE
samt i Odd-Fellow-Palæet 24. Februar 1917

25 Øre

Kjøbenhavn — Berlingske Tidendes Officin — 1917

64 Spare-
Som

**VIL DE
SPARE**

BRUG DA
PHILIPS

**HALVWATT-
LAMPER**

HOLLANDSK FABRIKAT

FAAS HOS:

**DE FLESTE INSTALLATØRER,
ELEKTRICITETSVÆRKER OG
BELYSNINGSFORRETNINGER I DANMARK.**

GENERALAGENT:

**AXEL SCHOU, DRON. TVERGADE 9, KBHVN.
TELF. CENTRAL 9210.**

Berlingske Tidendes

SPARE

VEJLEDNING

Fem Foredrag holdt ved
BERLINGSKE TIDENDES SPAREUGE
samt i Odd-Fellow-Palæet 24. Februar 1917

25 Øre

Kjøbenhavn — Berlingske Tidendes Officin — 1917

Sparesag er Borgersag.

INDLEDENDE TALE

Af Fru THORA KNUDSEN.

(Gengivet i lidt forkortet Form)

Naar „Berlingske Tidende“ med saa stor Forstaaelse af Sparesagens Betydning i Øjeblikket har ønsket at slutte sine udmærkede, belærende og oplysende Foredrag med en samlet Oversigt og Opvisning her iaften, da skal de første Ord, der hør ved denne Lejlighed skal siges, være en kraftig, alvorlig Opfordring til alle om at forstaa, at hvis man vil være en god Borger, maa man vise det rette Borgersind i Tider, hvor ens By, ens Land kræver det af en; vi er inde i en saadan Tid i Øjeblikket, vore ledende Mænd i Stat og Kommune kræver af os, at *vi skal slaa af paa vore Fordringer — vi skal spare —* og nu skal det vise sig, om vi har den rette Forstaaelse at, at *Sparesag er Borgersag*, og at vi kun ved fælles Hjælp kan naa et Maal, som er os værdigt.

De uendelig sørgelige Tider, vi oplever, og som vi nu i over 2½ Aar har været Vidne til under Verdenskrigen, har bragt saa mange Overraskelser — baade ventede og ikke ventede Forskydninger ind i Verdensmaskineriet, som ingen har kunnet forudse — ja, det er jo saadan, at Landene fra Maaned til Maaned maa skrive Love for blot nogenlunde at afbalancere det hele, og endda kendes Utrygheden og Vanskelighederne, hvor vi gaar og staar — Dønningerne fra denne forfærdelige Krig trænger mere og mere ud i Periferien — ud ogsaa til de neutrale Lande.

Naar der nu i denne Anledning fra vor Regering, fra Stat og Kommune i de sidste Uger og Dage er udgaaet saa bestemte og saa indtrængende Paalæg til hele Befolkningen om at spare, spare overalt og paa alt, saa maa vi forstaa, at det er Alvor, og saa er det vor uafviselige Pligt hver især, i de store som i de smaa Husholdninger og Hjem at rette os efter dette Paabud og derigennem at gøre vort til, at Vanskelighederne forløber saa lempeligt som muligt, vi maa forstaa at her er ingen Vej udenom, hverken for den Rige eller den Fattige. *Penge hjælper ikke, hvor der intet er at købe* — og saadan er det jo omtrent f. Eks. for Brændselets Vedkommende og derigennem for Gas og Elektricitet.

I mange, baade mindre og større Ting har vi jo allerede længe mærket, hvordan det stoppede op med Tilførselen — lad os nu derfor i et Øjeblik, hvor det er saa føleligt, forstaa den dybe Alvor, der ligger bag dette. Vi danske har maaske lidt ondt ved det, fordi vi lever i et saa frodigt, smilende og rigt lille Land, hvor man aldrig har behøvet at nægte sig noget, men staar vi nu overfor en alvorlig Situation, saa lad os vise, at vi ligesaa godt kan tage de onde som de gode Dage, lad os vise vor Villie til at spare, saa det kan mærkes, at udnytte alt og ikke at lade noget gaa til Spilde i trange og knappe Tider. Hvis vi staar samelde om dette, saa kan vi med god Samvittighed se Fremtiden imøde.

Det hvorom det nu gælder er, at vi du og jeg — at Befolkningen ud over Landet — i Byerne — i offentlige og private Virksomheder, at vi alle som en til Gavns vil forstaa, at der er meget vi *kan* slaa af paa og nu skal slaa af paa. Forvænte har vi været over al Maade, baade i høje og lave Kredse er levet over Evne, nu er det svært at spare paa alt, men det kan og det skal gøres, og det er en i høj Grad paa-kønnelsesværdig Idé Berlingske Tidende har haft at samle os om dette alvorlige Spørgsmaal, at give os dette Skub fremad, medens det endnu er Tid.

Store og nye Ting drejer disse Afteners Foredrag sig jo ikke om — tvertimod det er Hjemmenes daglige Forhold det gælder og en Undersøgelse af, hvad der under det stadig tilbagevendende Arbejde i Hus og Hjem kan reformeres lidt i besparende Retning. Kan vi blot spare lidt i hvert Hjem, paa hvert Hospital, i hvert Kontor o. s. v., saa vil Resultatet kunne blive af meget stor Virkning.

Kontorchef i Statistisk Bureau, Docent Jens Warming har for nylig i en Artikel angaaende Husmodersagen skrevet: „*Der findes i Danmark 650,000 Husholdninger, og hvis man blot kan vise Husmodrene Vej til at spare 1 pCt., betyder det 8 Mill. Kr. for vort lille Land*“.

Dette beviser os bedst, hvor Smaabesparelser summer op. Lad os tænke os dette Forhold overført paa vore Beholdninger af Brændsel og Fødevarer. Hvis hver sparer lidt, vil der blive en svimlende Forskel paa Forbruget forrige Aar, og det Aar, Sparearet, som nu oprinder for os. — Det er alle de smaa Besparelser i det daglige Liv i vort Hjem, det gælder om ikke at glemme. Man maa ikke lade Gas og elektrisk Lys brænde længere, end det er nødvendigt, man maa passe, at Vandhanen ikke rinder o. s. v.; i alle saadanne Smaating bestaar den Hjælp, det enkelte Menneske skal yde til Fordel for det store Hele.

Vi maa hver især forstaa, i hvor høj Grad det ligger i vor Magt at regulere det daglige Forbrug i vore Husholdninger i besparende Retning. Det er og bliver en Villiesag, en Villiesakt, som vi i disse Tider uopholdelig skal paalægge os.

Det er ikke min Sag i denne Indledning at gaa i Detailler — der kommer efter mig en Stab af de bedste, sagkyndige Folk,

som hver paa sit Omraade vil vise Dem, hvordan vi kan og skal spare, jeg skal derfor kun løselig berøre nogle faa Ting, som kommer ind under Hjemmenes Sparsommelighed i al Almindelighed.

Det kan ikke ofte nok gentages: Brug **Høkassen**, enten med Hø eller med Papir eller med begge Dele, brug den paa rette Maade, iab ikke Taalmodigheden, men sæt Dem til Gavns ind i dens Anvendelse, den, der gør det, fortryder det ikke, men mange, baade Husmødre og Husassistenter, koger Maden færdig paa Gassen og sætter den derefter i Høkassen — dette er ingen Besparelse. Høkassen er et saa godt Sparemiddel for Husmødrene, at man trøstigt kan sige, at det er en af de bedste Foranstaltninger, der i denne Tid er foretaget af Magistratens 2den Afdeling og Frederiksberg Kommune: Fremskaffelsen af billige Høkasser til Salg. —

Som *Dyrtidskogeboq* vil jeg varmt anbefale Lærebog i huslig Økonomi af Inspektør ved Statens Lærerhøjskole Frk. Karen Blicher og Køkkenskolelærerinde Frk. Sofie Rasmussen; alle kan lære noget af denne fortræffelige lille Bog. Den indeholder først et Afsnit om Næringsmiddellæren og derefter Opskrift paa ca. 300 billige Retter.

Avisbriketten, som vi, takket være „Berlingske Tiden-
de“, snart alle kender, er et fortræffeligt Middel til at holde Ilden vedlige med, og den sætter ogsaa Varmegraden op. Der kan siges imod dem, at der gaar 4—5—6 Aviser til at lave en Briket, og at det derfor ikke bliver mange Briketter, et almindeligt lille Hjem kan fabrikere ugentlig, navnlig da der er saa megen Brug for Aviser i Køkkenet, men alle Slags Papir kan jo anvendes til Briketter, og at denne Anvendelse er baade nyttig og besparende, er allerede for Aar og Dag siden fastslaaet.

Med Hensyn til **vort Gas- og Elektricitetsforbrug** er vi endnu ikke langt nok nede, vi maa anstrenge os mere endnu, det var maaske bedst og retærdigst, om vi, ligesom i Gjentofte Kommune, kun fik aabnet for Gassen 3 Gange om Dagen; der er noget tiltalende i, at det er ens for alle. —

Vi bør nu staa op med Dagslyset (Kl. 7 er det lyst) og bruge Elektriciteten saa lidt som muligt.

Sommertiden burde indføres fra Marts Maaned, det vilde være en stor Besparelse — men heri maa vi vel følge andre Landes Bestemmelse.

Saa er der en **Hovedindskrænkning**, som man i mange Hjem kunde og burde foretage just nu: Hvor der ikke er Raad til at holde Husassistent, burde *Husets Kvinder selv overtage det huslige Arbejde og, vel at mærke, faa den samme gode Løn derfor, som Husassistenterne nu faar*; det vilde være et Skridt af stor økonomisk Værdi for saadanne Familier, — men desværre har mange Mennesker endnu den taabelige Anskuelse, at det ikke er fint at beskæftige sig med det huslige Arbejde, at ens aandelige Udvikling forsømmes. *Taabelig Tale*, mange Hjem kunde og burde foretage just nu: — hvor der ikke

— er der noget større eller bedre eller for Samfundet mere nyttigt til end at være med til at skabe gode, hyggelige Hjem, hvor Mennesker holder af at være, og er det ikke fra saadanne Hjem, at de bedste og stærkeste Mennesker udgaar — de Mennesker, som Samfundet faar Gavn af? *Gid denne Periode med de mange underlige Forskydninger maa hæve det huslige Arbejde op til den fremskudte Plads, det fortjener* — det vil være en Fremgang og ikke en Tilbagegang, det vil være en Begivenhed af ikke ringe nationaløkonomisk Værdi.

Vi staar overfor Forhold, som vi ikke har kendt før, derfor maa vi ogsaa tage os sammen mere, end vi nogensinde har gjort. Stat og Kommune hjælper os saa godt, de formaar, ved regulerende Skridt, men indenfor Hjemmene skal vi selv regulere, det er det enkelte Menneskes personlige Indsats, hvorigennem vi hver især viser vor Forstaaelse af og Vilje til at hjælpe med i trange Tider.

Lad os enes om at opfylde vor Pligt imod det Samfund, vi lever i, og imod de Hjem, vi har, og er *det* vor oprigtige Villie, saa følger vi uden at knurre de Henstillinger, som Landets ledende Mænd retter til os, om at slaa af paa vore Fordringer. Saa forstaar vi, at Sparesag er Borgersag, at det er Samfundsfølelse, der behøves, at alle vi forskellige Mennesker arbejder i samme Retning og med samme Maal for Øje, — det Maal, at støtte vor By og vort Land i alvorlige og vanskelige Tider.

Besparelser i vort Lysforbrug.

Af Elektroingeniør, Docent E. v. HOLSTEIN-RATHLOU.

Det var med stor Glæde, jeg modtog „Berlingske Tidende“s Opfordring til at holde et Foredrag om, hvorledes det vilde være muligt at indføre Besparelser i vort Lysforbrug. Jeg har allerede tidligere i „Berlingske Tidende“s „Vort Hjem“ (Marts 1906) under Fællestitlen „Elektriciteten i Hjemmene“ haft Lejlighed til at omtale Besparelser ved Anvendelsen af det elektriske Lys. Nu under disse meget alvorlige Forhold er der saa meget større Anledning til paany at tage Spørgsmaalet op til Overvejelse, men af Hensyn til den indskrænkede Tid vil jeg i det følgende kun tale om Besparelser i Hjemmene, altsaa undlade at omtale Belysning i Butiksvinduer, større Lokaler, Fabrikker og Restaurationer.

At man kan spare ved helt at lade være at brænde Lys, er en saa given Sag, at jeg ikke skal komme nærmere ind herpaa; kun skal jeg henlede Opmærksomheden paa, at Trappebelysningen passende helt kunde bortfalde, og Automaterne sættes til Raadighed i Stedet for.

Vi maa her se paa de til Raadighed staaende Belysningsmidler, Petroleum, Gas og Elektricitet.

Med 25 Øre pr. Liter *Petroleum* vil en god Petroleumslampe paa ca. 25 Lys brænde for omkring 4 Øre i Timen, en elektrisk Lampe paa 25 Lys vil brænde for 1 Øre i Timen, hvoraf ca. $\frac{1}{3}$ er Udgift til Kul. Det er altsaa forkasteligt, saavel fra et nationaløkonomisk Standpunkt som fra et ganske privat, at brænde Petroleum, naar man kan bruge elektrisk Lys.

Med Hensyn til Petroleum kan man selvfølgelig spare ved at anskaffe en mindre Brænder paa Lampen, men man vil da antagelig ikke faa tilstrækkelig Lys. Væge, Brændere og Glas maa holdes omhyggeligt rene, helst af Husmoderen selv. Iøvrigt indeholdt „Berlingske Tidende“s „Vort Hjem“ Søndag den 18de Februar iaar en udmærket Artikel herom, saa jeg behøver ikke at omtale disse Forhold nærmere.

Ved Brug af Gas kan der spares noget ved at forandre opretstaaende Brændere til nedadbrændende Intensivbrændere, men Gasforbruget bliver ikke i nogen nævneværdig Grad mindre, da disse Brændere ikke kan faas i ganske smaa Størrelser. Naar Gasværket leverer Vandgas, hvilket kendes paa, at Gas-

apparaterne hvæser og slaar ned, vil Auernettet lyse for svagt. Man kan forbedre Lysvirkningen ved at lime Strimler af Frimærkepapis over de fire runde Huller forneden paa Siden af Brænderen. Man prikker derefter med en Naal Huller i Papiret, indtil Lysvirkningen er god, og saaledes at Gassen ikke hvæser, ganske ligesom ved Gasapparaterne. Forøvrigt er der jo ikke mange Mennesker, der i deres Hjem benytter Gas til Belysning.

Den overvejende Del af Lyset faas ved *Elektricitet*. Jeg kan fortælle Dem, at i Dagen før Jul var der omkring en lille halv Million elektriske Lamper samtidigt brændende her i Byen, og omkring 1ste Februar brændte her i Byen mellem 6—7 Aften ca. $\frac{1}{4}$ Million Lamper. Det er da paa dette Omraade, at vi maa tale om at spare; blot der kan spares Halvdelen af den Elektricitet, der brugtes i Begyndelsen af Februar, vil det betyde en hel Skibsladning Kul pr. Maaned.

De elektriske Lysekroner og Lamper, vi for Tiden har i vore Hjem, er saa godt som udelukkende beregnede paa Lüksusbelysning, til almindelig Oplysning af hele Stuen. Kupler, Skærme etc. er beregnede paa, at Lyset skal spredes ud overalt i Stuen. Det er navnlig paa dette Punkt, der kan indføres en betydelig Økonomi, naar Lyset anvendes paa rette Maade.

Vi skal nu se, hvorledes man kan spare paa det elektriske Lys, men jeg maa desværre begynde med lidt Fysik, dog skal det blive i meget populær Form.

Lyset aftager meget stærkt med Lampens Afstand. Naar Lampen kommer 2—3 Gange saa langt bort fra Bordet, bliver Lyset paa Bordpladen henholdsvis 4—9 Gange saa svagt (*Fig. 1*). Endvidere maa man gøre sig klart, at naar en Lysstraale træffer en spejlende Flade skraat, kastes Lysstraalerne lige saa skraat tilbage, men til modsat Side. Træffer en Lysstraale saaledes en Mælkeglaskuppel, vil en Del kastes skraat tilbage fra den blanke Overflade, men noget vil gaa igennem Mælkeglasset og spredes til alle Sider (*Fig. 1*).

Vi maa da nu være klar over, at vi maa anbringe Lampen nogenlunde nær ved den Plads, vi skal sidde og arbejde ved; vi maa ikke anbringe Lampen dobbelt saa højt oppe i en Lysekrone, da man i saa Tilfælde maa have 4 Gange saa stærk en Lampe, som hvis denne er anbragt nede ved Bordet eller Arbejdspladsen.

Kan man derfor ikke omdanne sin Lysekrone til en Hejse-lampe, maa man hellere anvende en Staalampe til den daglige Belysning. Dette kan bl. a. nemt gøres ved Anvendelsen af en Skrueprop, som i Stedet for en af Glødelamperne sættes ind i Lysekronen; heri anbringes saa Stikproppen for Staalampen.

Inden jeg gaar videre, skal jeg nu omtale de forskellige Typer af Lamper. Der er først Kultraadslampen, som bestaar af en Kultraad, der er anbragt inde i en lufttom Glasbeholder; denne Kultraad kommer til at gløde, naar der sendes en elektrisk Strøm igennem den, saaledes at den kommer til at lyse

med et temmeligt rødtligt Skær. Den kan kun bruges ca. 500 à 600 Brændetimer.

Kultraadslamperne ombyttes gratis paa Elektricitetsvær-

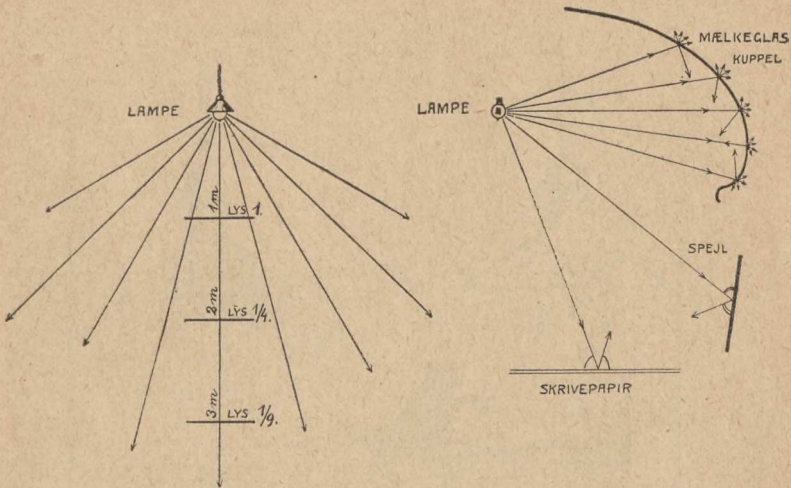

Fig. 1

kerne, naar de ikke duer mere (d. v. s. naar de har tabt 20 pCt. i Lysevne), men de bruger $3\frac{1}{2}$ —4 Watt pr. Lys og koster 3—4

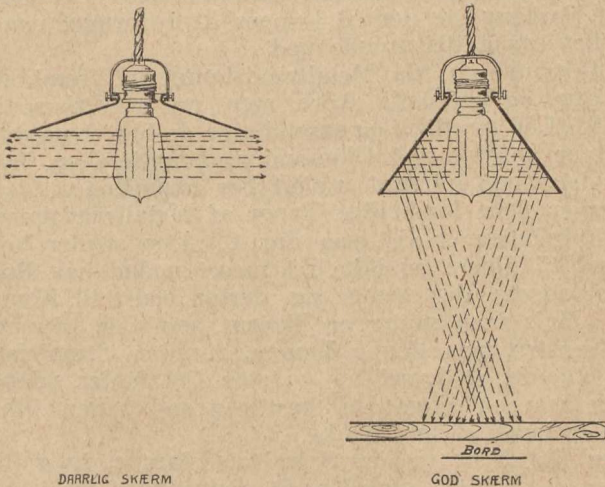
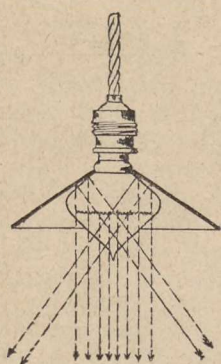

Fig. 2

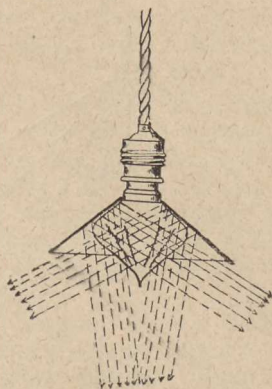
Øre i Timen for en 25 Lys Lampe med de Priser, der gælder her i Kjøbenhavn (35 Øre pr. KWT.), saa de er ikke økonomiske.

Den næste Type er Metaltraadslampen, hvor en tynd Metal-

traad er viklet op inde i den lufttomme Glasbeholder; denne Slags Lamper lyser med et mere hvidligt Skær og er meget mere økonomisk i Brug, selv om de er noget dyrere i Indkøb.

God.
Fig. 3.

God.
Fig. 4

Man regner, at en Metaltraadslampe kan brænde ca. 2000 Timer, og en 25 Lys Metaltraadslampe bruger for 1 Øre i Timen.

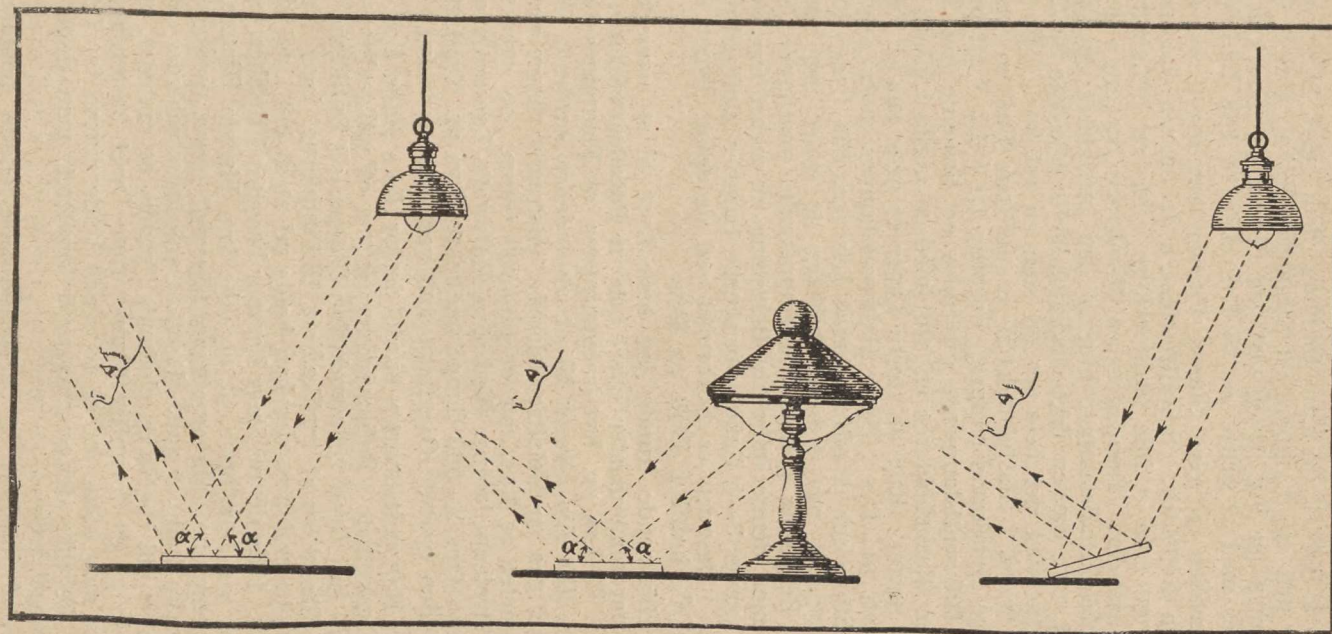
Ved at benytte Metaltraadslamper sparer vi altsaa $\frac{2}{3}$ — $\frac{3}{4}$ af vort Forbrug, og derved bringes Kulforbruget paa Elektricitetsværket ogsaa tilsvarende ned.

I Begyndelsen, da Metaltraadslamperne fremkom, var de baade dyre og temmelig skøre, men nu er Prisen nede paa Kr. 1,00—1,50 pr. Stk., og samtidig er de blevet meget stærkere, saa det er absolut god Økonomi at benytte dem, hvorfor alle Kultraadslamper hurtigst muligt bør afskaffes.

Der er flere forskellige Typer af Metaltraadslamper. Den mest almindelige er vist paa Fig. 2. Den sender hovedsagelig Lyset ud til Siden, og ikke ret meget nedad paa Bordet, eller Arbejdspladsen; den egner sig derfor bedst til Konversationslampe. Hvis man sætter en Skærm, som den, der er vist paa Fig. tilvenstre, paa denne Lampe, rammer Straalerne paa en saadan Maade, at Lyset for en stor Del falder udenfor Skærmen og kun en ringe Del kastes nedad. Den tilhøjre viste Skærm er langt at foretrække.

Paa Fig. 3 er vist en Spiraltraadslampe, hvor Traadene i Lampen er ordnede saaledes, at den sender næsten alt Lyset nedad, hvis man anbringer en Skærm paa en fornuftig Maade.

En anden Type er den med kegleformet stillede Spiraltraade, vist paa Fig. 4. Her er Traadene anbragt saaledes, at den giver meget lidt Lys til Siderne, men stærkt Lys nedefter og noget Lys opefter. Hvis disse Lamper er anbragt i passende

Urigtig

Rigtig

Rigtig

Anbringelse af de elektriske Lamper

Fig. 5

Afstand fra Bordet, og man forsyner dem med Skærme, der gaar helt ned om Lampen, vil Straalerne blive kastet tilbage fra Skærmen (se Fig. 1) og ned paa Bordet, og man kan i saa Fald nøjes med at bruge en 25 Lys eller 16 Lys Lampe.

Undertiden er selve Glasset foroven emaillet, saa at det danner en Reflektor. Spiraltraadene i de omtalte Lamper er ofte anbragt som et lille Malteserkors eller er ophængt som smaa Guirlander. Traaden er en Metaltraad ligesom i de sædvanlige Metaltraadslamper, blot er den opviklet i en saa tæt Spiral, at man næsten ikke med det blotte Øje kan se Spiralvindingerne, idet det hele ser ud som en ret kort, tyk, meget elastisk Traad. Glasbeholderen er lufttom ligesom ved de almindelige Metaltraadslamper. Forbrug 1,1 à 1,3 Watt pr. Lys.

Ved Halv wattslamperne anvendes en lignende tæt Spiraltraad, men Glasbeholderen er fyldt med en særlig Luftart Kvælstof eller Argon. Kun de større Typer er nede paa et Forbrug af $\frac{1}{2}$ Watt pr. Lys. Disse Halv wattslamper giver selv i de mindste Størrelser et altfor stærkt Lys (ca. 100 Lys), der virker ubehageligt paa Øjnene, hvorfor de egner sig bedst til indirekte Belysning gennem Marmorskaale, mattede Skaale o. s. v., men denne indirekte Belysning er meget for kostbar, idet der kræves 3—5 Gange saa stærke Lamper som ved direkte Belysning. Desuden er Forbruget ved de smaa Typer næppe under ca. $\frac{3}{4}$ indtil 1 Watt pr. Lys.

I Forbigaaende kunde jeg have Lyst til at bemærke følgende: Naar man maaler Lyset paa en Petroleumslampe, giver denne ca. $\frac{3}{4}$ Lys pr. Kvadratcentimeter af Flammens lysende Overflade. (Et Lys svarer til et almindeligt Asplys.) Maaler man Lyset paa en Metaltraadslampe, udstraaler denne pr. Kvadratcentimeter et Lys, der er 50—100 Gange saa stærkt som ved en Petroleumslampe. Ved store Halv wattslamper paa 1000—2000 Lys faas 3—500 Gange saa meget Lys pr. Kvadratcentimeter af den lysende Overflade som ved Petroleumslys.

Disse Halv wattslamper burde derfor ikke have Lov til at hænge ubeskyttede i Butiksvinduer og paa offentlige Pladser, da Lyset er i høj Grad generende for Øjnene, og Butikerne burde vide, at i Stedet for at trække Folk til Vinduerne, jager de Folk væk, for der er ingen, der kan holde ud at se ind i det skarpe, hvide Lys. Hvis denne Slags Lamper benyttes i Butiker, maa de anbringes saa højt oppe, at de ikke kan blænde Øjnene.

I Hjemmene anbringer man forøvrigt ogsaa mange Gange de elektriske Lamper galt. De skal anbringes saaledes, at man ikke kan se ind i selve de glødende Traade, og saaledes, at man ved Hjælp af en fornuftig Skærm faar Lyset kastet nedefter, eller man maa sørge for en passende Underskærm for Lampen (Fig. 5, 6), eller denne maa være mattede, men dette sidste spilder meget Lys.

Ved Anbringelsen af Lamperne skal endnu paatales følgende: Mange klager over, at Lyset blænder og generer Øjnene,

men ved at flytte lidt paa Lampen og prøve sig frem, f. Eks. ved at lade Straalerne falde ned paa et Stykke hvidt Papir, vil man lægge Mærke til, i hvilken Stilling Lampen lyser paa den behageligste Maade, uden at kaste Reflekslyset fra Papiret eller

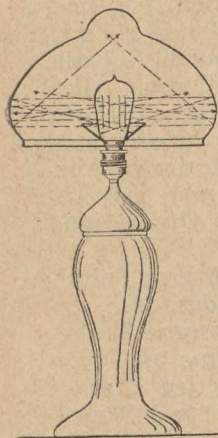

Fig. 6

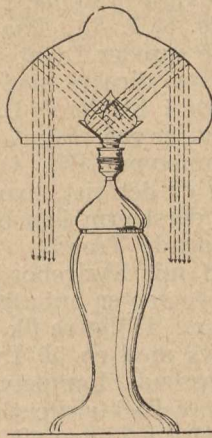

Fig. 7

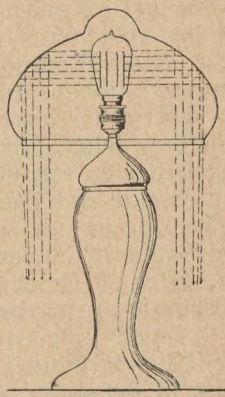

Fig. 8

Broderiet op i Øjnene, og der vil da ingen Gene være ved Brugen af elektrisk Lys (se Fig. 5).

En ganske lille Skyggeskærm af Silketøj eller lignende, saa-

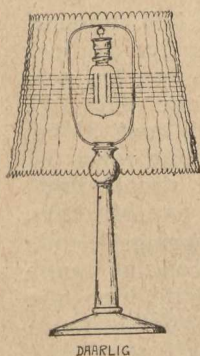

Fig. 9

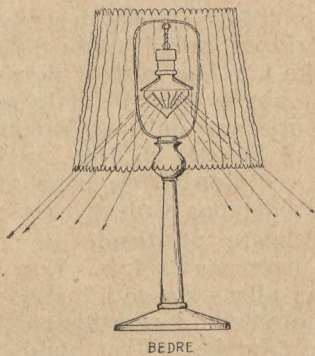

Fig. 10

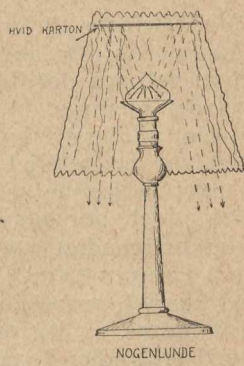

Fig. 11

ledes som vore Bedstemødre hængte dem paa Lampekuplen, vil ofte kunne bidrage til at skaane Øjnene i meget betydelig Grad. En behagelig Virkning opnaas ogsaa ved de hvide Skærme, der er grønne paa Ydersiden.

Disse Skærme skaaner Øjnene, men forstærker ikke Lyset nedefter i højere Grad end de helt hvide Skærme, hvilket derimod i særlig Grad vil være Tilfældet med indvendig forsøvede Skærme.

Den Måade, hvorpaa Lampen sidder i Skærmen, har ligeledes stor Betydning (*se Fig. 6, 7, 8*). Paa *Fig. 6* sidder Lampen for lavt i Kuplen; denne spreder Lyset stærkt ud til Siderne, men der reflekteres intet Lys direkte ned paa Bordet. Paa *Fig. 8* sidder Lampen rigtigt i Kuplen. Da man ikke let kan forandre Lampens Placering, er paa *Fig. 7* vist, hvorledes man ved Valg af en anden Lampetype (*Fig. 4*) kan forbedre Forholdet betydeligt. Samtidig er det vist, hvorledes man ved Anbringelse af en fornuftig Underskærm kan beskytte Øjnene mod at se direkte ind i den glødende Traad.

Jeg bruger nu selv ved mit Skrivebord en 25 Lys Spiraltraadslampe af Typen *Fig. 3*, der er anbragt saaledes, at Skærmen kaster alt Lyset nedefter. Tidligere fik jeg i samme Skrivebordslampe et daarligere Lys med en 50 Lys Lampe af Typen *Fig. 2*. Ved Valg af en passende Lampetype har jeg altsaa i dette Tilfælde kunnet reducere Elektricitetsforbruget ved Skrivebordet til det halve, fra 2 Øre i Timen til 1 Øre i Timen.

Ved Brug af Silkeskærme maa man sørge for, at Straalerne hovedsagelig kastes nedefter, *se Fig. 9* (urigtig) og *Fig. 10* (rigtig).

Kan man anbringe en Skærm foroven inde i Silkeskærmen, vil dette have en god Virkning. En Forbedring kan ogsaa opnaas ved at fore Skærmen indvendigt med blankt, hvidt Silketøj og anbringe en blank, hvid Kartonskærm foroven, saaledes som vist paa *Fig. 11*.

Med Hensyn til Lysekroner synes der meget i Hjemmene, idet Lamperne ofte anbringes indeni matte Skaale, der dæmper Lyset meget, saa det ikke kan naa ned til Bordet. Jeg har selv erfaret det hjemme. Vi havde en nydelig Lysekrone (*Fig. 12*), hvor den midterste Lampe var anbragt indeni en mat Skaal, saa det var nødvendigt at benytte en 100 Lys Lampe for i det hele taget at kunne se ved Bordet, og naar man skulde finde et eller andet, der var faldet paa Gulvet, eller sy paa Maskine, var det nødvendigt yderligere at tænde de omkringsiddende andre 3 Lamper (Nr. 3) hver paa 25 Lys. For virkelig at kunne se ved Bordet, maatte vi altsaa bruge 175 Lys; dette blev mig lidt for meget, og jeg ombyttede derfor først de 3 yderste Lamper med en anden Type (Nr. 4), hvilket hjalp meget, men ikke nok. Derefter tog jeg den matte Glasskærm bort og erstattede den 100 Lys Lampe med en 25 Lys Hejselampe med mathvid Glaskuppel (Nr. 2). Det viste sig at være fuldt ud tilstrækkeligt. I Stedet for 7 Øre i Timen, bruger jeg nu kun 1 Øre i Timen. Ombytningen kostede 15 Kr. (før Krigen), Besparelsen blev i et Aar ca. 30 Kr. Jeg har nu i Virkeligheden faaet et meget bedre og behageligere Lys.

Som det vil ses. kan man ved simpelt hen at forandre Afstanden fra Lampen til Pørdet forstærke Lyset og benytte en mindre Størrelse Glødelampe, og enhver kan ved at prøve sig frem finde den Lampetype. der passer bedst i det givne Tilfælde.

Man kan ogsaa undertiden (Sygeværelser etc.) opnaa nogen Besparselse ved Hjælp af en lille Regulator, der kan skrues ind

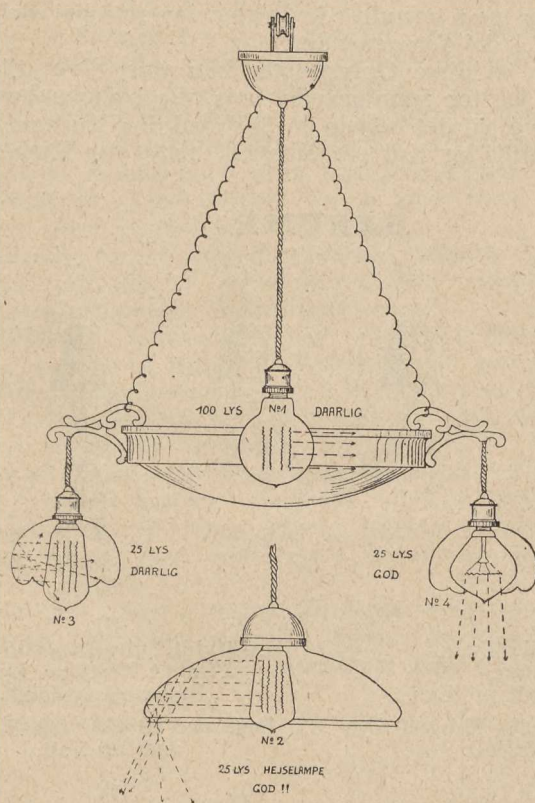

Fig. 12

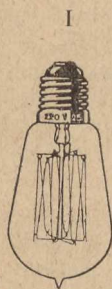
i enhver Lapefatning, og som tillader en jævn Regulering af Lysstyrken ligefra Nul til fuldt Lys.

En Omstændighed, jeg gerne vil omtale tilsidst, er dette, at mange Mennesker har en Trang til, naar de holder Selskab, at blænde ved altfor rigeligt og stærkt Lys. Dette er en Fejl, idet alle fine Nuancer udslettes ved det skrappe Lys, og hverken Personer eller Værelse tager sig ud til sin Fordel. De vil lægge Mærke til, at Fotograferne aldrig benytter stærkt grelt Lys, da det gør alting fladt og dødt. Stuerne skal ikke oplyses som Museums-

lokaler eller Juvelérbutiker. Det er dog ikke Meningen, at man skal blænde Folk ved alt det Lys, man er i Stand til at præstere. Man skal ikke skabe sin Stue om til et blændende oplyst Restaurationslokale, men man skal søge at skabe et Hjem. Vil man skabe Hygge, uden at der skal arbejdes ved Lyset, skal man benytte Lamper med dæmpede Skærme eller matte Lamper, der giver fuldt tilstrækkeligt Lys til en almindelig Konversation og forhøjer det almindelige Velvære. Ved Lamper til Arbejdsbrug bør man erindre de Regler for rationel Belysning, der er meddelt i det foregaaende.

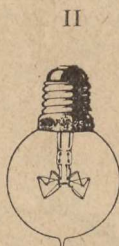
Jeg haaber, at disse Oplysninger kan være Dem til nogen Nytte, og, som jeg før fremhævede, hvis alle i Kjøbenhavn sparer blot det halve, vil det betyde en Skibsladning Kul om Maaneden eller $1\frac{1}{2}$ Mill. kg Kul pr. Maaned, alene for Kjøbenhavns Vedkommende.

RESUMÉ

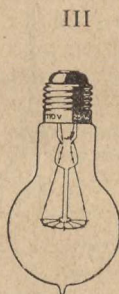
I
Almindelig Type,
lufttom,
1,1 à 1,3 Watt pr. Lys.

Faas ned til 50–25–16 og 10 Lys
ved 220 Volt.

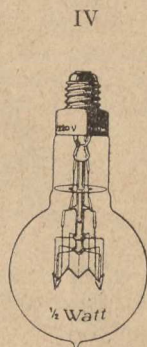
II
Spiraltrådstype,
lufttom,
1,1 à 1,3 Watt pr. Lys.

Faas ned til 50–25 og 16 Lys
ved 220 Volt.

III
Luftfyldt Spiraltråds-lampe,
0,7 à 1,1 Watt pr. Lys,
„Halv wattssystem“.

Faas ned til 150–100–75 Lys
ved 220 Volt.

IV
Luftfyldt Halv wattslampe,
0,5 à 0,6 Watt pr. Lys,
virkelig Halv wattslampe.

Faas fra 200 og 300 Lys opefter
til 2000 og 3000 Lys ved 220 Volt.

Lysbesparelse i Hjemmene.

- 1) Det er dyrere og nationaløkonomisk forkasteligt at bruge Petroleumslampe, naar man kan bruge elektrisk Lys.
- 2) Direkte Belysning er billigere end indirekte Lys. Belysning igennem Matglasskærm eller Mormorskaal er derfor forkasteligt.

- 3) *Lyset bør ikke spredes* ødselt ud i hele Stuen, men bør koncentreres paa det Sted, hvor det virkelig skal bruges.
- 4) *Benyt ikke Lysekronen*, idet Belysningen svækkes meget stærkt med Glødelampens Afstand fra Arbejdsstedet (Bordpladen), *men anvend Hejselampe eller Staalampe.*
- 5) *Anvend en fornuftig Skærm* af hvidt Mælkeglas i Forbindelse med en dertil egnet klar (ikke matteret) Glødelampe. Grøn Yderbeklædning skaaner Øjnene, men kan ikke bidrage til at forstærke Belysningen.
- 6) *En farvet Silkeskærm er ufornuftig.* Kan forbedres ved at fores med blankt, hvidt Silketøj, idet den øverste Aabning samtidigt dækkes med hvidt Karton.
- 7) *Anvend ikke Kultraadslamper.* En 25 Lys Kultraadslampe (4 Watt pr. Lys) bruger for $3\frac{1}{2}$ Øre i Timen. En 25 Lys almindelig Metaltraads- eller Spiraltraadsglødelampe (begge 1,2 Watt pr. Lys) bruger for 1 Øre, men Spiraltraadslampen giver mere koncentreret Lys.
- 8) *En mindre Spiraltraadsglødelampe* (Centra, Axial, Projektor etc.) *kan derfor ofte anvendes med Fordel i Stedet for en større almindelig Metaltraadslampe.*
- 9) *De saakaldte „Halvwattlamper“ eller „ca. Halvwattlamper“ eller „Lamper af Halvwatt-Systemet“ fra 200 à 100 Lys og nedefter bruger omtrent $\frac{3}{4}$ à 1 Watt pr. Lys og giver ingen nævneværdig Besparelse i Hjemmene.* Kun ved store Lysstyrker bruger de $\frac{1}{2}$ Watt.
- 10) *Ved et normalt Arbejdsbord i Hjemmet vil en fornuftig anbragt 25 Lys Lampe, eventuelt 16 Lys, være fuldt tilstrækkeligt og vil kunne give en ligesaa god Belysning som en Lampe paa 100—200 Lys i en uhensigtsmæssig Lysekrone.*
- 11) *Det elektriske Lys er billigt, fordi det er saa nemt at slukke. Maaleren registrerer ikke for meget, fordi Lamperne tændes og slukkes ofte, og Lamperne selv tager ingen smertelig Skade deraf.*
- 12) *Vær mest økonomisk med de Lamper, der anvendes mest.*

Angaaende den nærmere tekniske Forstaaelse af de her omhandlede Forhold henvises til min Lærebog „*Stærkstrømselektroteknik*“, I Del, Side 373—377.

Hvordan vi lever og hvordan vi kunde leve.

Af Skolekøkkeninspektrice, Frk. ELINE HANSEN.

Naar jeg har efterkommet Opfordringen til at tale om Ernæringen og Dyrtiden, saa har jeg ikke gjort det, fordi jeg sidder inde med en Pose gode Raad, der kan bevirke Vidundere. Jeg har taget imod Opfordringen, fordi jeg sysler med Ernæringen som Undervisningsfag og interesserer mig derigennem stærkt for den økonomiske Side og for at faa udbredt Viden om Ernæringsspørgsmaalet til hele Befolkningen, da jeg tror, at Kundskab paa dette Omraade vil øge Befolkningens Velvære og finansielle Status. At sætte sig ind i dette Fag, er efter min Mening under de forhaandenværende Omstændigheder en Pligt.

Under almindelige Forhold lever de fleste Mennesker i Danmark godt og sorgløst. Husmoderens Opgave er at tilfredsstille Mandens og Børnenes Ønsker med Hensyn til Livretter, og dette falder ikke altid sammen med hensigtsmæssig Ernæring eller Økonomi. Naar der imidlertid er nok at vælge imellem, vil Ernæringsspørgsmaalet som Regel udjævnnes.

Hvert Land har eller har haft sine særlige Nationalretter; som Italienerne har sin Makaroni, havde vi Grynretter: Vælling og Grød som Forretter. Det var solid Kost, og efter dem krævedes der ikke saa meget Kød. Nu kan mange Mennesker ikke spise Grød eller Vælling, og det giver en meget dyrere Levemaade. Hovedvægten lægges paa Kødet, hvilket for Ernæringens Vedkommende er fuldstændig overflødigt, hvad alle nyere Undersøgelser viser.

Husdyrenes Ernæring er for længe siden rationelt gennemført; men med Hensyn til Menneskenes Ernæring staar vi langt tilbage.

Jeg hører Tilhørerne sige: Vorherre bevare os for rationel gennemført Ernæring, den vilde blive poesiforladt og ensformig. Det er ikke Meningen at behandle Menneskenes Ernæring paa samme Maade som Kvægets, saa og saa mange Kilo Roer og Kager om Dagen o. s. v. Saa vidt er vi heldigvis ikke med Hensyn til Ernæringsvanskeligheder; men hvad der i saa Henseende kan opnaas, er Tyskland et Eksempel paa. Der har Husholdningslærerinder under Krigen haft en stor Opgave lige overfor Befolkningen.

Ernæringsspørgsmaalet er eller bør være et Led af Sund-

hedslæren, lige saa vigtigt som Bevægelse, frisk Luft, Sport og Bade.

Ethvert Menneske bør vide, hvilke Næringsstoffer, der findes i Føden, igennem hvilke Fødemidler vi faar dem, hvor meget vi behøver, samt Fødemidlernes og Fødestoffernes Op-gave for Legemet.

Baade Mænd og Kvinder bør vide Besked herom. Fornuftige Mennesker vil da lære at indrette deres Krav efter deres Indtægter. Viden og Kundskab er vel skikket til at fremme Tilfredshed med tarvelig Kost, naar man kun véd, at Ernæringen er forsvarlig.

Uvidenhed er Aarsag til Bortødslen af Penge, naar man tror at blive bedre ernæret, fordi man køber dyre Varer, hvis Pris beror paa sjælden Forekomst eller Produktion udenfor Sæsonen.

Alle vore mange forskellige Næringsmidler bestaar af 5 Næringsstoffer: de kvælstofholdige Stoffer (Æggehvide-stoffer), Fedtstoffer, Kulhydrater (Stivelse og Sukker), Vand og mineralske Stoffer.

I Midten af forrige Aarhundrede fremsatte den tyske Professor Voit Kravet om ca. 100 g Æggehvidestof, 80 g Fedt og 4 å 500 g Kulhydrat for en voksen Mand; Kvinder behøver i Overensstemmelse med deres Størrelse noget mindre, Børn i Forhold til deres Størrelse mere Føde.

Æggehvidestof indtager en Særstilling, idet det er det eneste af Næringsstofferne, der indeholder Kvælstof. Æggehvidestof faas gennem Mælk, Æg og Kød fra Dyreriget, dog ogsaa gennem Korn og Bælgfrugter. Dyrerigets Æggehvide-stoffer er de dyreste; man kan godt nøjes med at faa en Trediedel af Forbruget fra Dyreriget, Resten fra Planteriget.

Fedtstofferne faas fra Dyreriget, dog laves i den nyere Tid en Del Margarine af Planteolie. Dansk Kost giver som Regel rigeligt Fedtstof; Mælkefedt (Smør) er det dyreste af alle vore Fedtstoffer.

Stivelse og Sukker (Kulhydrater) faas gennem Brød, Gryn-spiser, Kartoffler og Bælgplanternes modne Frø og Frugter.

Vand og mineralske Stoffer følger med alle vore Næringsmidler. Vand tilsættes som oftest ved Tilberedningen.

Kravet om 100 g Æggehvidestof er i den nyere Tid sat betydeligt ned af mange Ernæringsfysiologer, f. Eks. Læge Hindhede. Vegetarerne hjælper sig med Plante-Æggehvide alene.

Kvælstofforbruget er temmelig konstant; forøget Arbejde og Varmeforbrug dækkes gennem øget Tilførsel af Fedtstof, men særlig gennem øget Tilførsel af Kulhydrater = Brød og Kartoffler.

En Dagkost for en Familie: Mand, Hustru og 3 Børn (en Søn 14 Aar, 2 Døtre 12 og 10 Aar), indeholdende de nødvendige Næringsstoffer, kunde tænkes sammensat som følgende: Morgenmad: Havregrød, Smørrebrød og The, Frokost: Mand og

Børn Smørrebrød med paa Kontor og i Skole, Børnene Smørrebrød og varm Mælk, naar de kommer hjem fra Skole, Middag: Kød i Kaal og Byggrynssuppe. Aften: Te og Smørrebrød.

Forbruget er:

				Æggehv.	Fedt	Kulh.
Rugbrød	1500 g.	Pris 36 Øre,	der giver	120	8	750
Franskbrød	200 -	— 25 —	—	18	3	130
Havregryn	250 -	— 16 —	—	34	15	167
Byggryn	125 -	— 7 —	—	14	2	88
Margarine	250 -	— 45 —	—	»	212	»
Sød Mælk	500 -	— 16 —	—	19	17	22
Skummet Mælk	1000 -	— 12 —	—	34	2	48
2 Æg	110 -	— 30 —	—	14	12	»
Skinke	50 -	— 20 —	—	17	10	»
Leverpostej	25 -	— 5 —	—	3	5	3
Kartofler	1300 -	— 21 —	—	26	»	260
Hvidkaal	1300 -	— 18 —	—	26	»	65
Gulerødder	400 -	— 8 —	—	8	»	32
Letsaltet Flæsk	500 -	— 85 —	—	55	220	»
Sukker	300 -	— 14 —	—	»	»	285
The og Kaffe	» -	— 20 —	—	»	»	»
Citron, Krydderier	» -	— 5 —	—	»	»	»
		3,83 —	—	388	506	1850
Dette divideret med 5 giver						
gennemsnitlig ca.				77 Øre	78 g.	101 g. 370 g.

Som det vil ses, er dette en rigelig Kost efter Professor Voits Tal, naar man tager Hensyn til, at den voksne Mand skal have mere Næring end Hustruen paa Grund af sin større Legemsvægt. Sønnen paa 14 Aar trænger omtrent til lige saa meget som Faderen: de to Døtre behøver noget mindre.

Der maa tages Hensyn til, at Børn skal have forholdsvis mere Æggehvidestof end voksne, da det er det eneste Næringsstof, der kan bygge Celler op i Legemet.

Vegetarerne laver Irsk Stuvning helt uden Kød, kun med Tilsætning af noget Fedtstof. Denne Ret kan ogsaa laves paa Skinkeben og bliver da billigere. Leverpostej er langt billigere, naar man laver den selv; den kan koges i en Rand og sættes i Høkasse, ligesom baade Havregrød, Byggrynssuppe og Kød i Kaal kan mørnes i Hø.

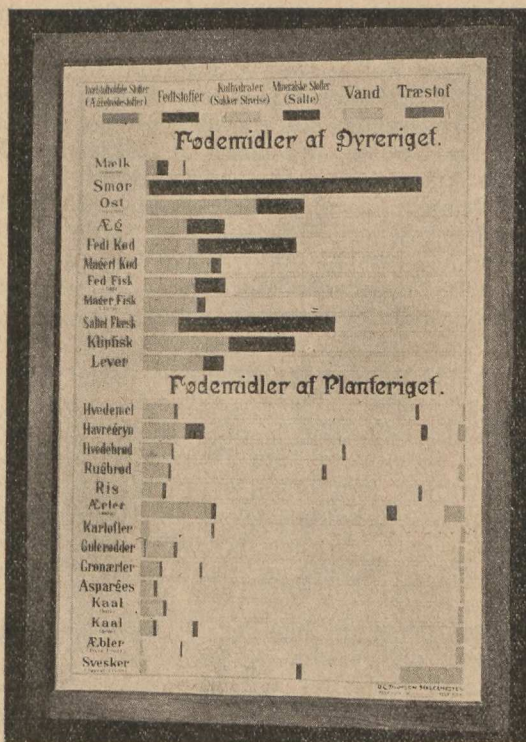
Føden udvikler Varme i Legemet, og Varmen omsættes igen til alle Organernes Funktioner og til den Arbejdskraft, Legemet yder udadtil.

Man har konstateret gennem Forsøg, at 1 g Æggehvidestof og 1 g Kulhydrat giver 4,1 Varmeenhed ell. Kalorie (den Mængde Varme der skal til, for at opvarme 1 l Vand fra 0 til 1°), medens 1 g Fedtstof giver 9,3 Varmeenheder.

Ovenstaaende Dagkost vil give 13882 Kalorier, og man regner, at en voksen Mand behøver ca. 3000 Kalorier daglig.

Ogsaa paa denne Maade dækkes Forbruget. Man kan endvidere gennem en Næringstabel udregne, hvor mange Varmenheder, der faas for 1 Øre. Med de nuværende Priser faar man i Rugbrød 100 Kalorier for 1 Øre, i Franskrød 25, i Havregryn 60, i Byggryn 62, i Margarine 44, i sød Mælk 18, i skummet Mælk 29, i Æg 6, i Skinke 8, i Leverpostej 14, i Kartoffler 52, i Hvidkaal 21, i Gulerødder 16, i letsaltet Flæsk 27, i Sukker 83.

Det er praktisk at lave Mad til flere Dage; det sparer paa Brændsel. Spar paa Brødet, undgaa gammelt Brød, skær ikke

mere af, end der spises. Det kan betale sig at bage Hvedebrød hjemme, naar man har Komfur; i disse Tider bør man ikke bruge Gas dertil.

Frisk Brød er udrujt. Smaabrød er altid dyrt i Forhold til sin Næringsværdi.

Det er sparsommeligt at koge Kartoffler med Skræl paa og pille dem. Kartoffler bør skrælles med Kartoffelskræller, d. v. s. saa tyndt som muligt, da den mest nærende Del sidder lige under Skrællen. Kartofflen bør beholde sin afrundede Form og ikke fremtræde med Flader.

Kartofler bør, naar de tages op af Høkassen og forøvrigt altid, efter at Vandet er hældt fra, dampes tørre over Varme. Vand, hvori skrællede Kartofler er kogt, kan anvendes til Suppe, Sauce, til Franskbrød- eller Julekagedejg i Stedet for Mælk eller Vand.

Grød og Vælling er gode, nærende Retter, tidligere Nationalretter, som mere og mere er forsvundet fra den daglige Kost; men en solid Forret bør indlede Maaltidet i en økonomisk Husholdning.

Som Erstatning for Grød og Vælling kan bruges Supper: Urtesupper og jævnedes Supper, kogte uden Kød, kun med Tilsætning af Sparesuppe, kogt paa Ben og Sener, om man har nogen saadan, ellers kan den undværes.

Suppe kogt paa Kød er et Nydelsesmiddel, rigt paa Smagsstoffer, men den indeholder ikke mere Næring end Suppe kogt paa Fisk eller Grøntsager; det er Tilsætningen af Urter, Boller, Ris, Makaroni og Nudler, der giver den Næring. Den samme Tilsætning kan man give Urte- og Fiskesupper.

Man kan fremstille udmærkede Supper af forskellig Purè, f. Eks. Kartofler, Selleri, Jordskokker, gule Ærter, grønne Ærter og Tomat.

Gule Ærter er i sig selv saa nærende, at Tilsætning af Kød er overflødig. Gule Ærter indeholder 22 pCt. Æggehvidestof og 53 pCt. Stivelse.

En udmærket Maade at tilberede Urte- og Fiskesuppe paa, er at tilsætte lidt Æbler og Svedsker, foruden Urterne. Jævne Fiskesupper kan tillaves med Mælk og hakket Persille, med Carry, med Tomat og som brun Fiskesuppe.

Mosede Kartofler kan blandes i Hachis, Fars, hakket Svinekød til Koteletter, hakket Okse- og Hestekød til Bøf, men her maa det æltes i. Mosede Kartofler kan endvidere røres sammen med Æg til Æggekage og blandes i Franskbrød- og Julekagedejg.

Mosede Kartofler kan blandes i Smør og Margarine til Paalægsmad: men det holder sig ikke længe friskt.

Margarine kan forbedres ved at henstaa Natten over med Kærnemælk; denne hældes fra, og Margarine æltes med lidt Salt og Sukker; den faar derved en friskere Smag.

Vegetarisk Paalæg er fortrinligt, særlig til Børns Mad. Jeg skal nævne Fedtebrød med Rødbeder, Kartoffelskiver eller Rester af Kartoffelmøsrind, skaaret i Skiver, bestrøet med hakket Persille, ligeledes Skiver af Gulerødder eller revne raa Gulerødder, raa og kogte Æbler og Pærer, Figener, ja Marmelade af Gulerødder. Saadant Paalæg kan varieres i det uendelige.

I det hele taget bør Maden aldrig blive kedelig. En intelligent og opfindsom Husmoder har altid en lille Overraskelse i Baghaanden.

Besparelse i vort Brændselsforbrug.

Af Varmeingeniør JESS JENSEN.

Basis for mit Foredrag iaften er, at det for Tiden er en Samfundsopgave at *spare paa vort Brændselsmateriale*, og da særlig paa *Kul og Kokes*, som maa indføres fra Udlandet.

Ved Kakkelovnsopvarmning af en Etagelejlighed kan der i mange Tilfælde med lidt god Villie og nogen Ulejlighed spares Brændsel paa følgende 10 Poster:

1. *Antallet af opvarmede Værelser i en Lejlighed bør begrænses til det virkelig nødvendige.*

Hvad der er nødvendigt i det enkelte Tilfælde, maa blive en fælles Spareopgave for vedkommende Familie selv. Jeg vil dog minde om, at i vore Forfædres Tid kunde Familiens Medlemmer samles om fælles Varmegiver og dog arbejde selvstændigt hver for sig uden at genere hinanden.

2. *Valget af de Værelser, der vedvarende skal opvarmes, bør ske efter Samraad med Naboerne.*

Der vil nemlig spares desto mere Brændsel i et Hus, jo færre uopvarmede Gulve og Indervægge, det lykkes Beboerne i Forening at indrette sig med. Særligt er det af Betydning, at de opvarmede Rum i de forskellige Etager ligger lige over hinanden; herved spares nemlig Varme i alle Etager, og tillige undgaas Fodkulde i ethvert Værelse, der ligger lige ovenover et opvarmet Værelse. Sidde- og Liggepladse opad en uopvarmet Indervæg bør fjærnes 10—15 cm fra Væggen, saa at den nedadgaaende afkølede Luftstrøm kan passere uhindret langs Væggen ned mod Gulvet.

3. *Kokes og Anthracit bør foretrakkes til Brændsel fremfor Kul, da deres Varmeevne gennemsnitlig i Praksis udnyttes 10—20 pCt. bedre i vore almindelige Magasinovne end Kullenes Varmeevne.*

Hvor Ovnkonstruktionen ikke tilsteder Anvendelse af Kokes, gælder denne Regel selvfølgelig ikke.

4. *Tørv og alt brændbart Affald, som Avisbriketter o. lign., bør anvendes i saa stort Omfang som muligt.*

Tørv kan anvendes alene eller blandet med Kokes, og

Tørvesmuldet bør ogsaa anvendes. Tørv og Briketter er særlig anvendelige i de mindre kolde Maaneder, hvor der ikke skal fyres stærkt; ved svag Fyring forbrænder de nemlig med en jævn, rolig Glødeild, som ikke let gaar ud, førend alt brændbart er forbrændt. Køkkenaffald maa blandes op med Kokes eller Tørv.

5. *Ovn og Røgrør bør jævnlig renses for Sod.*

Selv et tyndt Sodlag virker nemlig i ikke uvæsentlig Grad varmeisolerende paa Ovnvæggen, der skal afgive Varme til Værelset, og herved bliver den Temperatur, hvormed Røgen forlader Ovnene — og dermed Varmetabet til Skorstenen — større end fornødent. Den aarlige Hovedrensning bør foretages henimod 1ste November af 2 Grunde, nemlig:

a) Ovnene bør være rene, naar den stærkere Fyring begynder, da Sodlaget skader mest ved stærk Fyring.

b) Svag Fyring giver jævnlig rigelig Soddannelse, som bør fjernes, naar den stærkere Fyring begynder.

Iøvrigt bør Ovnen renses, saasnart der har dannet sig et kendeligt Sodlag.

6. *Om Natten kan Fyringen sættes lidt ned, men i koldt Vejr maa Værelsets Temperatur om Morgenene dog kun være nogle faa Grader under normal Stuetemperatur, paa 18—20° C.*

I koldt Vejr vil en Ovn nemlig sædvanlig ikke evne at hæve Værelsets Temperatur mere end ca. 1° C. i Timen, medmindre Fyringen forceres mere end forsvarligt for Ovnens Tæthed. Desuden opnaas ingen Bændselsbesparelse ved at sænke Værelsets Temperatur for meget om Natten, da Ovnen næste Dag maa erstatte det besparede for atter at opvarme Vægge etc til normal Stuetemperatur.

7. *Ventilation og Udluftning bør begrænses til det nødvendige, men denne Besparelse maa dog ikke overdrives, saa at man faar daarlig Luft i det opvarmede Værelse.*

En kortvarig Udluftning mod Vindsiden er fuldt forsvarlig, da Luften i et Værelse kun indeholder en ringe Varmemængde (ca. 1 pCt. af Varmeindholdet i Vægge, Loft og Gulv).

Stadig Udluftning bør derimod helst ske til et ikke opvarmet Værelse paa Læsidene af Bygningen, idet et Vindue aabnes paa Klem i dette Værelse, som luges af den varme Luft, der passerer det.

8. *Trækventilens rette Indstilling er Hovedsagen ved Ovnens Pasning.*

Trækventilen fører Trækluft ind under Risten, og Størrelsen af Ventilens Aabning bestemmer Størrelsen af Ovnens Varmafgivelse. Reguleringen af Ovnens Varme beror følgende paa, at afpasse Ventilaabningen efter Varmebehovet. Bestemte Regler for Ventilaabningen kan ikke gives, men under

jævn gode Trækforhold vil en Ventilaabning af en 2-Øres Tykkelse give en ret stærk Varme, medens en Aabning paa en 10-Øres Tykkelse giver en middelstærk Varme. Der er dog 3 Hovedventilstillinger, som man bør mærke sig, nemlig:

Lukket Ventil. Ilden skal gaa ud eller være nær derved i Løbet af nogle faa Timer. Ellers er Ovnens utæt og bør straks gøres i Stand.

Maksimal-Aabning. Røgrøret maa lige begynde at spytte, naar det vædes med en Draabe Vand. Aabnes Ventilen mere, bliver Forbrændingen let saa stærk, at Ovnens Holdbarhed udsættes for Fare, og da særlig dens Tæthed.

Om Natten er Maksimalaabningen jævnlig lidt større end om Dagen, og *under Blæst* er den mindre end i stille Vejr.

Minimal-Aabning er den Ventilstilling, ved hvilken Ilden endnu netop kan holdes stadig brændende. Opvarmes Værelset alligevel for stærkt, maa man opgive *stadig Fyring* og begrænse sig til at fyre saa mange Timer daglig, som Vejrforholdene netop kræver.

I de øvrige Etager er — under iøvrigt lige Forhold — Ventilaabningen noget større end i de nedre Etager, fordi Skorstenshøjden, og dermed Skorstenstrækket, er større i de nedre Etager, end i de øvre.

Virkningen paa Ilden af enhver *Forandring ved Ventilstillingen* kræver nogen Tid til at gøre sig gældende. Naar man ikke kender sin Ovn godt, bør man derfor prøve sig frem med smaa Forandringer, og saa notere sig Virkningen 1—2 Timer senere. Herved vil man i Løbet af kort Tid kunne lære sin Ovn saa godt at kende, at man kan give Instruktion om den rette Ventilstilling og kontrollere, om Instruksen følges.

9. *Jo mere ensartet og konstant Værelsets Temperatur kan holdes, og jo mindre Forskellen er mellem Temperaturen ved Gulv og Loft, desto mindre Brændsel bruges der.*

Dette beror paa, at man behøver en højere Stuetemperatur under uegale Temperaturforhold, end under egale Forhold. I denne Henseende er en passende Undervarme under Værelsets Gulv af Betydning, da den netop opvarmer de Luftlag, hvori man færdes.

10. *10 pCt. Brændselsbesparelse kan opnaas ved at nedsætte den normale Stuetemperatur fra 18—20° Cts. til 16—18° Cts.*

En saadan Nedsættelse af Værelsets Normaltemperatur kan unge, raske Folk opnaa uden væsentlig Gêne ved lidt Hærdning af Hud og Muskler og, om fornødent, ved lidt varmere Paa-klædning indendøre end sædvanligt. Ældre Folk bør derimod ikke indlade sig paa denne Spareregel, medmindre de er opøvet fra unge af.

Jeg har her begrænset mig til de Sparemomenter, som *straks* kan sættes i Scene, uden at der foretages nogen Ændring ved Ovn eller Bygning. Enhver kan følgelig straks udnytte de Momenter, der passer for hans Forhold, og som ikke allerede er indført i hans Husholdning. Det gælder jo nemlig om *straks at spare*, for at vore Beholdninger kan vare saa længe som muligt, og dette søges opnaaet ved en Art privat Mobilisering, som foreløbig er frivillig, men som kan blive obligatorisk.

Lykkes det os i Forening at opnaa en Besparelse af noget Omfang, vil vi foruden selve Besparelsen tillige opnaa baade en personlig og en almen Fordel.

Den *personlige Fordel* bestaar i, at der her er en Lejlighed, hvor vi uden at genere os eller nedlade os selv kan lære at passe vor Ovn, saa at vi fremtidigt kan undgaa de Varmulemper, som mangelfuld Pasning medfører. Kunsten er ikke svær at lære, og er den først lært, gaar det hele ligesom af sig selv. Jeg anvender saaledes højst 5 Minutter til at passe min Ovn i Løbet af Dagen, og min Assistent bruger andre 5 Minutter om Morgenens til at gøre Ovnen i Stand. Men alt er selvfølgelig lagt godt til Rette. Jeg anvender saaledes ikke Kulskuffe, men en godt afbalanceret Fyldespand af en til Ovnen afpasset Form. Fremdeles anvender jeg Trækregulator til at modvirke Vindens vekslende Indflydelse paa Skorstenstrækket.

Den *almene Fordel* bestaar i, at vi vænnes til at handle i Fællesskab paa et for alle vigtigt Omraade, og den Erfaring og Øvelse, vi herved opnaar i at optræde i Fællesskab, kan blive af stor Betydning efter Krigen. Sandsynligheden taler nemlig for, at de kolossale Krigsudgifter vil tvinge de store Lande til paa mange Omraader at sætte deres almene Levefod ned i en længere Aarrække, og da vil et lille Land være nødt til at følge med, idet det næppe vil evne at hævde en væsentlig bedre Levefod, end de store Nabolande.

Vore Klæder.

Af Kursusleder Fru ELNA FENSMARK.

Motto: Den som sparer, lader noget blive tilbage, for i Fremtiden at bruge det, hvori ligger: med Hensyn til Øjeblikket Afholdenhed, med Hensyn til Fremtiden Forsynlighed. (P. E. Müller.)

Hvor Talen er om Klæder, kan og skal der spares paa to Maader; man *skal* spare paa det, der paa Grund af Forholdene ikke mere kan skaffes tilveje, og man *kan* spare — Damer indtil 50 pCt. af de sædvanlige Udgifter — ved at lade den væsentligste Del af Garderoben sy i Hjemmet.

Køb ikke færdigstet Tøj, og køb ikke paa Kredit! Er man først inde i Butikerne, ligger alle de skønne Sager til Udvalg, har man først prøvet en Dragt, der klæder bedaarende og er akkurat det, man har tænkt sig, er Fristelsen til at købe dyrere end paatænkt, for stor. Man mente, i Betragtning af de dyre Tider, at skulle give 90—100 Kr. for en Dragt eller pyntelig Kjole, og giver 135—150 Kr.; det dertil hørende Skørt betales ikke med 16—17, men med 25 Kr., og en pæn og god Bluse koster mindst 30 Kr., skønt man sikkert havde haabet at faa den for 22 Kr. Inden man véd et Ord af det, har man givet 60 Kr. mere ud, end man havde i Sinde. For den, der staar med de aftalte Penge i Haanden, er Faren mindre end for den, der kan udskyde Betalingen en Tid eller træffe Aftale om at betale i Rater. For dem med den gode Smag er Fristelsen selvfølgelig størst.

Læg et Budget for Paaklædningspengenes Anvendelse! Onstaaende findes en Liste over, hvad jevnt gode Klæder koster i denne Tid. Under Gruppe A og B findes de Klædningsstykker, der kun bør fornyes med et Par Aars Mellemlum. Under C er anført de Ting, der maa vedligeholdes ved aarlige Nyanskaffelser. For at udfinde, hvad der aarlig medgaar til A og B, noterer man, hvad det har kostet at anskaffe de respektive Klædningsstykker, hvorlænge de har været i Brug, og hvorlænge de antagelig endnu kan gøre Fyldest. Ved at dividere Anskaffelsessummen med Aarene, faar man det aarlige Forbrug. Under Liste I staar A 345 Kr., B 330 Kr., tilsammen 675 Kr.; fordelt paa 2 Aar 337 Kr. 50 Øre aarlig. Hertil lægges de aarlige Udgifter 400 Kr., ialt 737 Kr. 50 Øre. Kan de under A og B

nævnte Kjoler og Overstykker holde i 3 Aar, spares der 112 Kr. aarlig paa dette Budget. Kan en Dame sy en Del af Garderoben selv, sparer hun mindst 350 Kr. om Aaret.

	I Færdig- købt I Kvalitet	II Delvis hjemme- syet I Kvalitet	III Færdig- købt II Kvalitet	IV Delvis hjemme- syet II Kvalitet
A.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
Spadseredragt	150	120	75	35
Mellemkjole	140	48	58	40
Silkebluse	30	13	18	10
Skørt	25	18	14	»
	345	199	165	85
B.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
Molls Kjole	42	18	16	8
Lærreds Kjole	38	24	24	10
Selskabskjole	100	45	60	»
Aftenkaabe, Pelsværk .	90	75	48	35
Regnfrakke, Sportsdr. .	60	60	30	»
	330	222	178	53
C.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
Skørter	26	18	16	5
Bluser	45	27	22	10
Hatte	84	30	30	10
Undertøj (25 Kr.)	50	17	22	17
Strømper	30	30	30	15
Handsker	30	30	10	10
Fodtøj	50	50	40	40
Korset	25	16	8	8
Diverse (Bælter, Kraver)	60	12	30	10
	400	230	208	125
A og B...	Kr. Ø.	Kr. Ø.	Kr. Ø.	Kr. Ø.
	2 675.00	3 421.00	2 343.00	3 138.00
	337.50	140.33	171.50	46.00
C...	400.00	230.00	208.00	125.00
	737.50	370.33	379.50	171.00
Besparelse...	Kr. 367.17		Kr. 208.50	

Grundlaget for ethvert Budget er et godt Udstyr; hvad dette skal indeholde, afhænger af Omstændighederne. For Byboere er Spadseredragten det vigtigste; Landboerne har knapt nok Brug for en saadan, behøver derimod altid en Kørekappe. For nogle er reglementeret Paaklædning Driftsomkostninger,

for andre Luksus; til den, der virker udenfor Hjemmet, stilles der langt større Krav end til den, der gaar i sin egen Stue. Udstyret maa naturligvis staa i Forhold til de Paaklædningspenge, den unge Pige eller Frue faar til sin Raadighed. Med 200 Kr. om Aaret kan man ikke vedligeholde en Garderobe, i hvilken der er Kjoler til 100 à 150 Kr.; for giver man blot 50 Kr. for sin Spadseredragt i Stedet for 35 Kr., maa denne holde i 4 i Stedet for i 3 Aar, eller ogsaa maa man spare Pengene ind i Smaabeløb paa forskellige andre Konti, hvad der vil vise sig at være svært.

Hertil skal føjes tre økonomiske Raad: Skaan Spadsere- dragten — læg Mærke til de moderne, stoffesparende Over- stykkekjoler — gaa ikke med den indendøre. Brug under Ar- bejdet Overtræksforklæder, hvide, sorte, blaa eller røde, for at skaane den gode eller skjule den mindre pæne Kjole. Brug faa Farver, der staar til hinanden; da kan den samme Hat osv. bruges til flere Kjoler og den ringere Kjole bruges i daarligt Vejr, hvor Lejligheden egentlig krævede, at man skulde tage den bedste paa.

Knib een eller to Sparetimer fra dine sædvanlige Sysler. Læs lidt færre Romaner, afhold dig fra unyttig Passiar og an- vend Tiden til Syning ell. lign. I Løbet af nogle Maaneder er- hverver du derved et Sæt elegant, haandbroderet Linned af allerfineste Cambric, hvor du før fik en Godtkøbsvare af Shir- ting og tarvelige Blonder eller Festons. Sy ogsaa noget Besæt- ning selv. Alle de eleganteste Kjoler er haandbroderede; kun de billigere har færdigkøbt Besætning. Et Dusin Possementknapper kan sys paa et Par Timer for 25 Øre. I Handelen koster de 5 Kr. 76 Øre. Er Tiden da ikke Penge værd? Kan man dispo- nere over 1 à 2 Timer daglig, har man mere end Tid nok til at sy sine Klæder selv, og derved sparer man ikke alene ganske betydelige Summer, men man lærer ogsaa snart at bedømme en Vares Kvalitet og gode og dårlige Egenskaber, kort sagt: at købe fornuftigt ind. Og dette er dobbelt nødvendigt i disse van- skelige Tider.

Sort eller blaat Serge, Uldsatin og Uldmusselin samt *Eolienne* har gennem Aar været alle fornuftige Damers Til- flugt, naar de skulde købe godt og billigt. Disse Varer er alle saa godt som uerholdelige. Tilførslen er standset, og det, der endnu findes paa Lager, sælges — uforstaaeligt af hvad Grund — til dobeblt Pris. Hvad skal vi sætte i Stedet? *Fløjl*? Ogsaa dette Stof kom hovedsagelig fra Tyskland, som ikke mere ud- fører Tekstilvarer. *Silke*? Ja, maaske saa længe Italien, der er Verdens mest silkeproducerende Land, kan sende sin Raasilke til Schweiz, hvorfra den udføres til os som Stof. Fra England og Frankrig maa vi ikke gøre os Haab om at faa ret mange Varer, for vel er de begge Industrilande, men Tilførselen af Raaprodukter er under Krigen bleven stærkt begrænset, og det indvirker foruden mange andre Ting paa Udførselen.

Engelske Stoffer? Ja, dem kan vi endnu faa til rimelige

Priser. Men véd De, mine Damer og Herrer, hvad de er lavede af? Raamaterialet kaldes *Shoddy*, *Mungo* og *Ekstraktuld*, med af? Raamaterialet kaldes *Stroddy*, *Mungo* og *Ekstraktuld*, med hvilket man sammenvæver ren Uld, Bomuld og forskelligt Fantasi-garn. Det er en Kendsgerning, som vi netop bør drage Nytte af. *Shoddy* er et Garn, der spindes af optrevlet Trikotage og gode Kamgarnsstoffer, *Mungo* spindes af opløste Karteuld-stoffer som Klæde og Flonel, og *Ekstraktulden* fremstilles af Klude, hvoraf de indvævede Bomuldstraade er fjernede ad kemisk Vej.

Vore gamle Klude har Penges Værdi. De bør samles, sorteres, renses og opbevares omhyggeligt. Ingen véd, hvad Dag de kan komme til Nytte. De mindste smaa Silkeklude bør ogsaa gemmes; ganske vist finder de endnu ikke Anvendelse i Industrien, men de kan bruges til mange fiske Smaating, Hatttblomster o. lign., og flittige Barnehænder kan trevle dem op, saa de kan blandes med Uld til Strømpegarn. Det blev de brugte til før i Tiden i flere Asylr. Enhver, der strikker Strømper, véd, at en fin Silketraad i Hælen giver dobbelt Styrke, Silke i alt Garnet kan derfor kun være af det gode.

Den rigtige Silketraad faar vi fiks og færdig fra Naturens Haand, og den er saa stærk, at en Traad af 1 mm's Tykkelse kan bære 90 Pund. Men ogsaa der har Kemien været paa Spil, og nu opløses, karts og spindes al den Silke, der før regnedes for ubrugelig. Den sælges under Navnet Chappé- eller Florettesilke og stikker Hovedet frem i ikke saa faa ganske billige Silkestoffer. Som Sysilke har den erobret Verden; det er i vore Dage ikke muligt at faa en ordentlig, kulørt Silketraad at sy med. Nutidens Damer tænker alt for lidt over, hvad det er for et Materiale, de har mellem Hænder. Hvor mange véd, at det er af de enkelte Haars Længde og Spændstighed Garnets Styrke afhænger? Hvor mange kender Forskel paa Organsin og Trama?*) Hvor mange véd, at Bomuld er sammensat af lutter fine Haar, og at den mest langhaarede Bomuld kommer fra Amerika?

Bomuld! Tænk, hvilken Artikel det er i vore Dage! Hvad skulde vi gøre uden Bomuldsvarer? Ja, det er et meget brændende Spørgsmaal. Af Raamateriale har vi kun en Ubetydelighed, hvis vi overhovedet har mere her i Landet. Af færdige Varer findes maaske nok til normalt Forbrug i et Aarstid, men hemmes eller standser Skibsfarten, hvad da? Bør vi ikke være forsynlige og tænke paa Erstatning i Tide?

Hør og Nelder? Ja, det var de Produkter, der anvendtes før Bomuldens Indførelse. Nu dyrkes Hør neppe nok mere

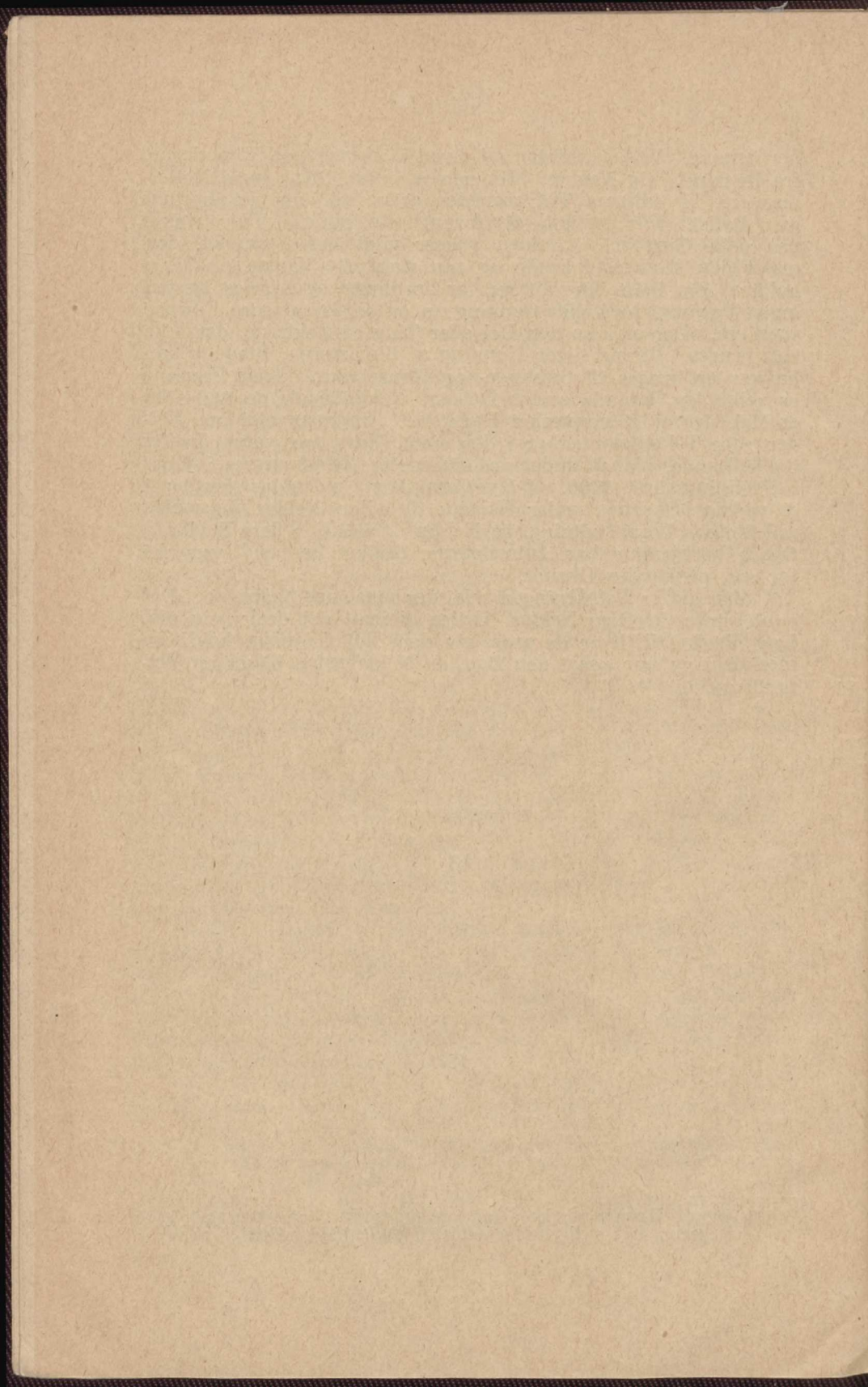
*) Organsin = 2, sjælden 3 Silketraade, der hver bestaar af 3—8 Kontraade. Organsinsilke snos 60—80 Gange tilhøjre for hver cm. Den bruges til Kæde.

Trama = 1, 2 eller 3 Raasilketraade, der hver bestaar af 3—12 Kokontraade. Tramasilken snos ikke, da dens Bestemmelse — som Islæt — er at udfylde Rum i Vævet.

herhjemme. Vi faar næsten alt, hvad vi bruger paa Væverierne, fra Rusland. Og *Nelden*? Hvem véd i vore Dage, hvad Nettel-dug er? I tidligere Tid regnedes dette Stof for jævnbyrdigt med Batist. Var det ikke det fornuftigste, om vi i *Tide* tænkte paa dette Surrogat. Nelden vokser vildt her i Landet, den taaler den strengeste Kulde og den stærkeste Varme, vokser i hvilken som helst ikke alt for tør Jordbund og kræver næsten ingen Pøsning, højst lidt Gødning nu og da for at gøre Fibrene stærkere. Der er ikke den Del eller Ting af Nelderne, der ikke kan bruges. Bierne suger Honning af Blomsterne; Bladene kan hakkes og bruges til Gæslinge- og Hønsfoder. Naar Taverne er skilte fra, kan de øvrige Dele af Neldestænglerne males til et Mel, der er et udmærket Foderstof. Spørgsmaalet om Nelden som Tekstilplante har i den sidste Snest Aar været drøftet i alle Lænde, blandt andet ved en særlig Neldekongres i Paris i Udstillingsaaret 1900. I Tyskland har Neldeindustrien taget et vældigt Opsving under Krigen; de vilde Nelder indsamles ved Statens Foranstaltning, og Nelder dyrkes paa flere Steder.*) Ogsaa herhjemme har Autoriteterne Blikket henvendt paa det før saa miskendte Ukrudt.

Men det er Befolkningen selv, der maa tage Sagen op. Det er de store, kraftige Nelder (*Urtica dioica*), det drejer sig om. Læg Mærke til, hvor de gror, giv dem lidt Gødning, hold Øje med dem og vær parat den Dag, da Neldehøsten bliver en Vel-færdssag.

*) Ogsaa Humleranker kan anvendes til Stof. Den østrigske Regering har nylig beslågt alt Humleaffald i Østrig-Ungarn.

Systematisk Gasbesparing

Gasforbruget i Hovedstaden er kun gaaet ca. 30 pCt. ned, og Forbruget *skal* mindst 50 pCt. ned, for at vor Kokesbeholdning kan slaa til.

Vi bør vel gaa ud fra, at det ikke er Villien til at spare, som mangler. Der bliver altsaa kun tilbage at tale om en Mangel paa Evne til at faa Gasforbruget længere ned, og denne Mangel bunder naturligvis først og fremmest i Ukendskab til, hvordan man skal bære sig ad.

Og Københavns Belysningsvæsen hævder, at Publikums Uvidenhed er ganske forbavsende stor. Til Trods for Paabud fra Myndighederne, til Trods for, at der i Tale og Skrift i den sidste Tid har været gjort alt for at slaa til Lyd for Kendskabet til Spareforanstaltningerne, er det dog kun et Faatal af Familier, der har opnaaet Forstaaelse af, hvordan Sagen skal gribes an. Den Nedgang i Forbruget, som er nødvendig, er ikke naaet.

Det, der møder os — siger man paa Belysningsvæsenet — er det stadige: „Vi bruger for 18 Kr. Gas i Kvartalet, og vi *kan* ikke gøre vort Forbrug mindre.“ Dette maa blive anderledes, at det er ikke alene i den ekstraordinære Situation, der maa spares. Med Kendskab til Brugen kan der ogsaa under normale Forhold opnaas en meget væsentlig Nedgang i Familiernes Udgifter til Gas. Der er hidtil ødslet vanvittigt med Gas her i Landet.

Belysningsvæsenet har derfor opfordret os til at offentliggøre følgende Vink, som det jo ogsaa udenfor København vil være haardt paakrævet at følge:

Hovedregler.

1. *Vandkogning maa forberedes Døgnet rundt.* Vandet stilles til Opvarmning paa Kakkelovne eller opvarmes ved Hjælp af Indstikningskedler. Ingen Husholdning, der har opvarmede Værelser, behøver at anvende mere end et Par Minuters Gasforbrug for at faa kogende Vand.
2. *Der skal koges langsomt.* Der maa kun benyttes fuldt Blus indtil det Øjeblik, da Maden kommer i Kog. Derefter maa skrues ned paa halv eller endnu mindre. *De fleste Retter behøver kun en Ottendedel Gasforbrug for at holdes i Kog.* Og kun den Mad, der ganske absolut kræver det, maa holdes i Kog paa Gasapparatet. *Høkassens Brug maa blive fuldstændig obligatorisk.*
3. *Høkassen maa findes i ethvert Hjem og dens Brug, som*

lige ovenfor nævnt, blive fuldkommen systematisk. Det er ikke alene til Madlavning, *Høkassen er uundværlig, den maa ogsaa benyttes f. Eks. til Smaaavsk. Tøj kan glimrende koge i en Spand Natten over i en Høkasse.*

4. *Undgaa ligefrem Gasspild.* Man maa aldrig „løbe fra“ Gassen. Ved Hjælp af „Vaagekoner“ og lign. Mekanismer maa der sørges for, at der saa godt som ingen Gas bruges, naar Maden „tages af“.
5. *Benyt de rigtige Kogekar.* Herom har vi ved en tidligere Lejlighed — Søndag den 11te Februar — givet — Oplysning i „Vort Hjem“.
6. Hvis det paa nogen Maade kan undgaas, vask saa aldrig ved Hjælp af Gas.

Men det vigtigste af alt er naturligvis i denne Forbindelse, at man har

Rigtigt Kendskab til Gasapparatet.

Gasapparaternes Regulering maa nøje studeres. Man bør bestemt vide, hvor langt Hanen kan skrues tilbage, uden at Gassen „slaar ud“.

Det mest økonomiske Gasapparat er det Apparat, der er mindst Jern i. Jernet afleder Varmen og berøver derved Maden, som skal opvarmes, en væsentlig Del af Nyttetvirkningen af den forbrugte Gas. Ofte er Gasapparater af Pladejern derfor bedre end Støbejernsapparaterne.

Gaskomfurer maa — netop paa Grund af, at Komfuret selv tager en stor Del af Varmen — kun benyttes, naar flere Madbeholdninger skal opvarmes samtidig. Man maa derfor altid have et enkelt Gasblus til Disposition foruden sit Gaskomfur.

Indstillelige Gasapparater. Mange Gasapparater har indstillelige Blus, der kan brænde i to Grader. Disse Apparater er meget økonomiske i Brugen og let anvendelige.

De faa Forhold, man maa gøre sig bekendt med, naar man skal udnytte sin Gas paa rette Maade, er saa lette at faa indgaaende Kendskab til, at den Pligt, vi alle har i saa Henseende, er meget nem at opfylde. Naar fremragende Mænd og Kvinder, der har arbejdet med Spørgsmaalet, med Bestemthed hævder, at vi kan spare 50 pCt. af vort hidtidige Forbrug, er det en ligefrem Borgerpligt, at vi lærer, hvordan dette skal ske.

Hvordan sparer vi Petroleum?

Den rette Petroleum.

Paa det danske Marked er der for Tiden næsten udelukkende to Sorter Petroleum, „*Water white*“ — rød Etikette — og „*Standard white*“ — blaa Etikette (udmærket til Ovne.) Den første Sort er den bedste og mest økonomiske i Brugen. Desuden kan man en Gang imellem faa Mærket „*Soleklar*“, grøn Etikette. Det er det ringeste Mærke, der er i Handelen, men det kan fortrinligt bruges til Petroleumsovne og Kogeapparater.

Men „Hvordan faas den nødvendige Petroleum?“ — vil de fleste utvivlsomt sige. Det er ogsaa meget vanskeligt for Tiden. Og det maa staa enhver Forbruger klart, at *der foreløbig ikke tilkommer ham mere end Halvdelen af det han har brugt ifjor i samme Tidsrum, hvorom Talen bliver nu.* Man handler direkte imod den fællesborgerlige Aand, hvis man desuagtet skaffer sig mere Petroleum. Hvis Gassen eller Elektriciteten slipper op, og vi bliver nødt til at benytte Petroleum i større Udstrækning end ordinært, maa vi stole paa, at der kommer større Beholdninger her til Landet ad ekstraordinære Veje. Og vi maa erindre, at slige Katastrofesituationer hidtil er blevne afværgede. Reguleringsudvalgene for disse Spørgsmaal arbejder med fuld Kraft og med al rimelig Udsigt til en heldig Løsning.

Men, hvorom alting er, det maa huskes, at hver eneste Flaske Petroleum, man i disse Dage erhverver sig mere end Halvdelen af, hvad man brugte ifjor paa denne Tid, indirekte tages fra de Forbrugere, for hvem Petroleum er en Nødvendighed d. v. s. de Hjem, hvor Elektricitet og Gas ikke kan benyttes, og desuden bør det vides, at

Oplagring af Petroleum kan være strafbar.

Intet dansk Privathjem maa have mere end 20 Liter Petroleum ad Gangen i Huset. Det er Brandloven, der foreskriver det. Men, der er ingen Tvivl om, at der, hvis Petroleumsopkøb i større Stil bliver almindelig, vil blive draget Omsorg for, at Politiet undersøger Hjemmenes Beholdninger og der falder saa anselige Bøder til Lovovertræderne.

Det gælder i vor Situation at *spare saa meget paa Petroleum som muligt*, og vi bør derfor kun anvende økonomiske Brændere.

Dyre og billige Lamper.

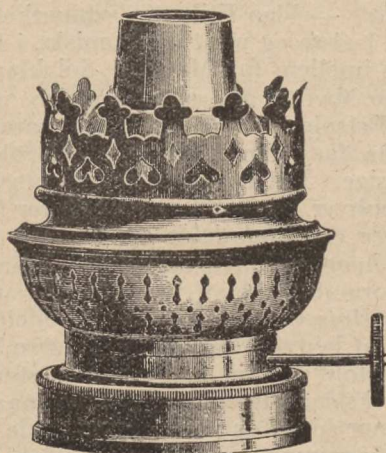
Enhver kan tænke sig, at jo større en Brænder er, jo mere Petroleum gaar der til i Brugen. I de fleste Hjem anvendes der større Brændere med større Flammespredere end nødvendigt.

En almindelig 14 Liniers Rundbrænder giver 16—17 Normallys, og dette er nok til at arbejde ved. Nu anvendes der oftest Brændere af 20 Liniers og større Vidde. En 20 Liniers Brænder bruger let mere end en Liter Petroleum paa en Aften.

Vi ser Skalaen for Forbruget:

En 14 Liniers Brænder bruger 44 Gram Petroleum pr. Time.

En 18 Liniers Brænder (26 Normallys) bruger 68 Gram pr. Time.

Almindelig 14 Liniers Brænder.

En 24 Liniers Brænder (36 Normallys) bruger 101 Gram pr. Time.

— En Liter Petroleum vejer ca. 800 Gram. De billige Sorter en lille Smule mere.

Disse Tals *Forudsætning* er, at Brænderen er fuldstændig renholdt. Brændes der mere, maa Brænderen renses og efterses eller, hvis det ikke hjælper, fornyes.

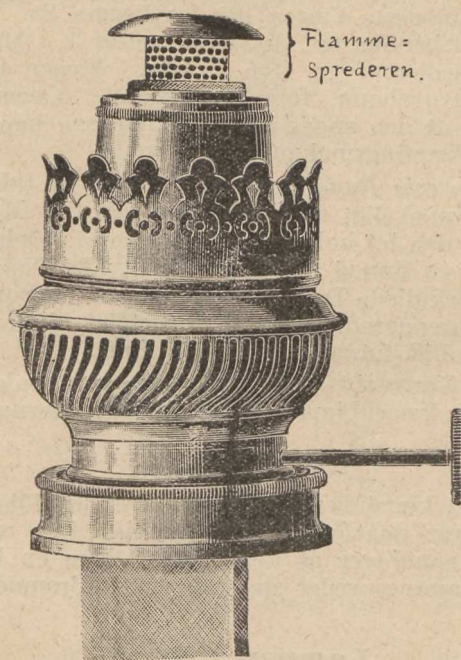
Petroleum maa opbevares i en tilproppet Beholder. Dels er det uøkonomisk, at lade Petroleummen fordampe, dels kan Dampene foraarsage Eksplosioner.

Den daglige Pasning af Lampen.

De fleste Husmødre nærer en sand Afsky for at gøre Lampen istand. Men, skal man have den rette Glæde af Lampen, maa

Pasningen udelukkende betroes et fuldt ud paalideligt Menneske. Og man skal som bekendt kun stole paa sig selv.

Det er af Betydning, navnlig nu, hvor mange Leverandører har smaa Lagre og Butikerne kun kort aabent, at *Lamperne gøres i Orden om Morgen*. Foretages Arbejdet senere paa Dagen, risikerer man ikke at kunne fremskaffe manglende Dele inden Mørkets Frembrud. Vi skal sige et Par Ord om Lampens enkelte Dele og dens Renholdelse og Pasning.

Lampe med Flammespreder.

Lampeglasset.

Er Glasset til en Lampe gaaet i Stykker, bør man absolut henvende sig til en Fagmand for at faa et nyt Glas. Det er ikke nok, at Glasset kan sidde i Glasbeholderen, men det er nødvendigt, Lampen faar netop det Glas, som Brænderen kræver. Et lige Glas i Stedet for et Glas med Udbuning kan bringe en Lampe til at ose evindeligt eller til at nedsætte Lysvirkningen.

Brænderen.

Brænderens enkelte Dele maa aftørres og renses hver eneste Dag. Uddampningerne frembringer en fedtet Hinde paa Metal-delene og, naar Brænderen bliver varm, resulterer det i ilde Lugt.

Man maa nøje paase, at Brænderens Lufthuller ikke er tilstoppe med Olieslam, Støv eller andet Smuds.

Vægen.

Det samme, der gjaldt Glassene, gælder ogsaa Vægerne. Hver Brænder behøver sin specielle Væge. Mangler der f. Eks. blot et Par Milimeter i, at Vægen slutter Cirkelslaget, bliver det daarligt Lys, og der gaar Petroleum tilspilde.

Gode Væger er meget vanskelige at faa nu for Tiden. De bedste Væger er af blød Bomuld. Filtvæger er daarlige. Man skal vælge de blødeste Væger, der forelægges En. En ny Væge skal være fuldstændig tør, før den sættes i. Man kan tørre Vægen i Nærheden af en Ovn f. Eks. Vægen bør ligge i et Par Timer i Petroleum, før den tændes. Vægen maa ikke være saa lang, at den snoes i Beholderen, saa kan der let blive Uorden i Opskruiningsmekanismen.

Vægens øverste Rand maa holdes lige og fuldstændig ren. Det er meget vanskeligt at klippe en Væge til. Men er den sat rigtig ind, kan den let holdes lige og ren ved Hjælp af en *daglig* Aftørring med en linned Klud eller et Stykke Papir. Man maa paase, at de forkullede Dele af Vægen, naar de bortfjernes, ikke falder ned i Brænderen. De kan meget let hindre Luftcirkulationen og vil altid foraarsage daarlig Luft.

Mister en Væge sin Sugeevne, maa den straks erstattes af en ny. Er en Væge bleven haard, er den ubrugelig.

Flammesprederen.

En forkert konstrueret eller unødvendig Flammespreder i en Lampe giver daarligt og uøkonomisk Lys og foraarsager evindelige Sprængninger af Lampeglas. Kun en Fagmand kan se, hvilken Flammespreder der passer til Brænderen.

Lampen i Brug.

Før man gaar til at fylde og tænde en Lampe, maa man altid efterse, om den er ren, og om Mekanismen (Skrueindretningen f. Eks.) virker.

Lamper med tyk Væge, og hvortil der skal bruges buet Glas, er de dyreste i Brugen. En stor, moderne Brænder maa ikke fortære mere end de ovenfor angivne Kvanta. Og det opnaas kun, naar nedenstaaende Regler overholdes:

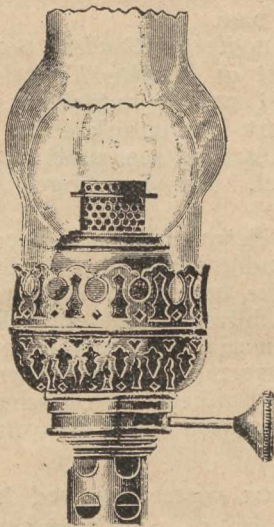
Det er *altid* farligt at fylde en Lampe, der er tændt. Man maa aldrig fylde Beholderen helt, det lille, luftfyldte Rum i Beholderen over Petroleum har sin Betydning for Lampens Ventilation. Desuden risikerer man, at Olien sveder ud og løber ned ad Beholderen. Den, der fylder paa, maa nøje paase, at der ikke kommer andet end ren Petroleum i Beholderen, og muligt Bundfald maa renses ud; Vægen bliver ødelagt, naar

den trækker Smuds op i sig. Det er nemmest at fylde Beholderen ved Hjælp af en Tragt, og man kan saa filtrere Petroleummen ved Hjælp af et Stykke Linned.

Petroleum til Lampebrug maa være aldeles ren. Er Vædsken forurennet, kan der let opstaa Eksplosioner. *Blanding af forskellige Belysningsvædske f. Eks. er meget farlig.*

Tændingen.

Lampeglasset maa ikke være for koldt ved Tændingen. Vægen maa aldrig skrues helt op, naar Lampen tændes. Luften

Stor Brænder til buet Glas.

i Brænderen og i Lampeglasset skal først i et Par Minuter varmes op, saa kan Vægen skrues videre op. Man maa beregne, at „Vægen trækker sig op“ af sig selv. — Naar Lampen har brændt længere Tid i et Værelse, der ikke er stærkt ventileret, daler Flammen, og Luften i Værelset føles tung. Ilten i Luften er ved at blive opbrugt. Man maa derfor aabne et Vindue eller paa anden Maade sørge for Ventilation.

„Skrue Lampen ned“.

Det er ganske fejlagtigt, hvis man tror, at der kan spares ved at skrue Lampen ned „paa Halv“. Man opnaar ikke andet end, at Vægen fortæres hurtigere end normalt, idet Forkulningen øges, og saa faar man i Tilgift ilde Luft. Den Petroleum, Vægen suger op, forbrændes ikke, men fylder til Gengæld Værelset med skadelige Damp.

Slukningen.

Man behøver blot at skrue Vægen saa langt ned, at der kun bliver en lille, blaa, vaklende Flamme tilbage. Den skal man helst puste ud.

Efter denne ret indgaaende — men for den økonomiske op paapasselige Husmoder nødvendige — Behandling af Lampe-spørgsmaalet gaar vi over til at omtale

Naar det er billigere at bruge Petroleumsovne.

Det er ikke i en Kriesituation, at Petroleumsovne skal benyttes. De spiller en langt større Rolle i Hjemmets Økonomi, end de fleste tænker paa.

Naar det blot er nogle faa Graders Varme, er det med høje Kulpriser alt for dyrt at benytte Kakkellovne til Værelser af Normalstørrelse. Det gælder naturligvis navnlig Rum, hvori der arbejdes. Et stort, økonomisk Plus ved Petroleumsovnen er, at den kan slukkes, lige saa snart man ikke længere skal opholde sig i Værelset. Der gaar ingen Varme tilspilde.

Hvad en Petroleumsovn koster i Brug.

En god, fuldstændig renholdt Petroleumsovn af fornuftig Konstruktion maa ikke tære mere end ca. 2 Potter Petroleum i 9—10 Timer. Det bliver altsaa en Bekostning af 4—5 Øre i Timen. Enhver kan saa regne ud, naar det Tidspunkt kommer, hvor Kakkellovnsvarmen bliver for dyr. Det er blot Spørgsmaalet at kontrollere Kakkellovnens Forbrug af Kul, Kokes og Brænde et Par Dage og saa regne Bekostningerne ud.

Der maa passes paa ved Indkøb.

Der eksisterer et Utal af forskellige Petroleumsovn-Konstruktioner, og man bør derfor udelukkende købe Ovnene hos en Fagmand.

Nu for Tiden er det endog særlig vanskeligt at sikre sig en god Petroleumsovn. Det er ikke fine Varer, der kommer hertil fra Udlandet, og der eksisterer kun en enkelt, dansk Fabrik. Det er ganske øjensynligt, at de udenlandske Fabriker ikke for Tiden raader over de nødvendige Specialister. Som et betegnende Eksempel kan det anføres, at et herværende stort Firma forleden fik en Sending Ovne hjem, hvoraf ikke een var tilfredsstillende. De maatte alle gaas grundig efter. Man maa derfor forlange Garanti igennem en Prøve af sin Leverandør, hvis man ikke vil give sine Penge ud til ingen Nytte. Har man erhvervet sig sin Ovn, er det vigtigste Punkt under Brugen en

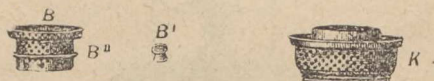
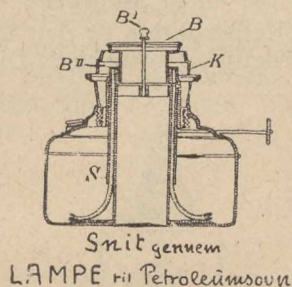
Absolut systematisk Renholdelse.

Lampen i Ovnens maa være fuldstændig i Orden, naar der tændes. Mekanismen maa virke ganske, som den skal. F. Eks.

maa Skruningen virke fuldstændig paalidelig. Petroleumsovne skal passes som smaa Børn. Det er ikke nok, at Lampen — efter de overfor anførte Regler — renholdes, men *Ovnstellet maa renses baade indvendig og udvendig med Papir*. Der sætter sig ellers et Lag af Fedt og Os, der bevirker daarlig Luft, naar Ovnen varmes op, og dertil uøkonomisk Forbrænding.

De ømme Punkter.

Særlig Opmærksomhed maa man ved Rensningen hellige *Sprederen*. Der sætter sig hver *eneste Gang*, Lampen har væ-

Tegningen viser et Snit gennem en Lampe til en Petroleumsovn. B. er Flammesprederen, det er den der — som omtalt i Artiklen — hver Gang Lampen tændes paany skal skræbes, saaledes, at alle Hullerne er rene. B I er Stopskruen og B II den Skive, der bevirker, at Flammen slukker straks, naar Vægen skrues ned. K. er en Kurv af Metal, der omslutter Flammen. Ogsaa den maa naturligvis holdes ren.

ret tændt, en Skorpe af Os og Kulstof, som danner et haardt Lag paa Sprederen, hvis Kant hviler paa Vægen. Dette Smuds maa *hver Dag* skræbes af, hvis man skal have Nytte af Lampen.

Vægen maa holdes lige. Men dette maa absolut ikke gøres ved Hjælp af en Saks. Der maa kun bruges Papir eller linnede Klude. Det hjælper ofte at flytte Vægen, men det kan som Regel kun gøres af en Fagmand. Ovnene kan deles i tre Grupper. Paa mange Ovne er der — eller kan der let paasættes — en Skaal til Optagning af Smuds og Affald fra Vægen.

Paddehatteovne,

der egentlig kun er store Lufttrækslamper med et varmesprende Dække over (i Paddehatteform), er de nemmeste Ovne

at holde rene, og Lampen skal behandles som en almindelig Lampe, hvis den da ikke har Stopskrue. Bl. a. skal den alt-saa ikke straks skrues helt op.

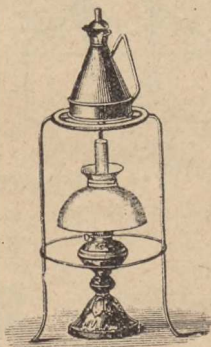
Det er til Tider vanskeligt at skaffe de store Glas, der maa benyttes til disse Ovne. Man kan ogsaa klare sig ved Hjælp af Metalskorstene med Udhugninger, og de tilvirkes herhjemme.

Ovne med Stopskrue for Væggen.

Paa disse Ovne sidder der en Stopskrue over Flammesprede-ren, og Lampen kan derfor tændes ved fuldt Blus lige straks.

Ovne uden Stopskrue

er dels Ovne af ældre Konstruktion og dels Ovne fra nyere Dato baade af tysk og amerikansk Oprindelse. Disse Ovne maa man

Lampekoger.

passer meget nøje paa, naar de tændes. Skrues de for højt op, oser de straks, og Ovnen vil under hele den Tid, den er tændt, give en ilde Lugt.

Sluk aldrig en Petroleumsovn inde i Stuen,

men bær den ud i en Korridor. Det giver altid Os, naar en saa stor Lampe slukkes, og Os er en baade ubehagelig og skadelig Ting baade for Mennesker og Bohave.

Kedel paa Ovnen.

De fleste Ovne er saaledes indrettede, at der kan staa en Kedel paa dem. Som omtalt forleden, er det en stor Besparelse at forberede Vandkogningen ved altid at have en Kedel Vand til Opvarmning. Mange af Petroleumsovnene kan — uden at der gaar fjerneste Varme tilspilde — bringe et Par Liter Vand i Kog.

Ekspllosion af Petroleumsovne

finder *kun* Sted, naar Ovnen ikke holdes ren. Enhver er saaledes Herre over at afværge Ulykkestilfælde.

— — Der findes mange Apparater til Ovnes og Lampers Udnytning. Et af vore Billeder viser en Lampe, der benyttes som Kogeapparat. I „gamle Dage“ satte man ofte en Hætte over Lampeglasset, bl. a. for at skærme Brænderen mod Støv. Det kan maaske være ganske praktisk. De mange eksisterende Patentlamper maa man være varsom med. De svarer ofte ikke Regning og er næsten altid uholdbare.

Er Petroleumsbelysningen i Ovnen i Uorden, bør man udelukkende søge en Fagmand for at faa Skaden udbedret. Der gives mange Penge unyttigt bort mellem Aar og Dag ved at købe Lampeglas, Væger eller Brændere hos Købmænd, der ikke har Specialkundskab.

VEJLEDNING
til
Høkassens Brug
ved
Madlavningen

Udarbejdet af KAREN BLICHER
Leder af Skolekøkkenafdelingen paa Statens Lærerhøjskole

Høkassens Indretning.

En firkantet Kasse af Størrelse fra 40—50 cm (15—19 Tommer), paa alle Sider med tilhørende, tætsluttende Laag, stoppes med fint, blødt Hø. Herover lægges en Pude, ligeledes stoppet med Hø og passende til Kassens Størrelse. Af Renlighedshensyn er det bedst at forsyne Puden med et Betræk, som af og til vaskes.

Høet kan enten delvis eller helt erstattes med Avispapir, der forinden er gjort blødt og bøjeligt ved at gnides og knuges mellem Hænderne. Brug da saa meget Papir, at det kommer til at ligge fast og tæt sammenpakket i Kassen. Selv Puden kan stoppes med Avispapir.

Falder Hø og Papir sammen i Kassen, efterhaanden som den bruges, maa mere fyldes i. Ligeledes maa begge Dele fornyes et Par Gange aarlig. Spildes ved et Uheld Mad i Hø-kassen, maa det saaledes tilsølede og vaade Hø eller Papir erstattes med nyt.

**Hvilken Mad egner sig sig til Hensætning
i Høkasse?**

Til Hensætning i Høkasse egner sig al Slags Mad, tilberedt af Gryn og Mel (med Vand, Mælk, Øl eller Suppe), Ærter og Bønner, Kartofler, Rødder, Kaal og andre Grøntsager, frisk og tørret Frugt, Kød (Flæsk), Klipfisk m. m. Altsaa alle de Næringsmidler, som trænger til længere Tids Kogning for at blive møre og fordøjelige.

**Hvoraft kommer det, at Høkassen til Dels kan
erstatte Ilden?**

Fordi den meste Mad ikke behøver Kogevarme (100 Gr. C.) for at blive mør, ja, bliver endog mest velsmagende og lettest fordøjelig, naar den tilberedes ved en lavere Varmegrad; men

den maa da til Gengæld henstaa 2—3 Gange saa længe i Hø-kassen som over Ild.

Idet den koghede Mad i den stærkt opvarmede Gryde med tætsluttende Laag pakkes omhyggeligt ned i Høkassen, saaledes som senere beskrives, afgiver den straks noget af sin Varme til Papiret og Høet, som omslutter den, og Temperaturen i Gryden daler til ca. 90 Gr. Høet og Papiret holder imidlertid paa denne Varme — er daarlige Varmeledere —. Afkølingen foregaar derfor meget langsomt, og Maden naar forinden at blive mør og færdig ved den Varme, som er i Gryden.

Hvilke Forholdsregler skal iagttages ved Brug af Høkasse?

1. Brug mindre Vædske til Gryn- og Melmad (ca. $\frac{1}{4}$), naar den skal hensættes i Høkasse.
2. Tænk i god Tid over den Mad, der skal laves.
3. Husk, at Maden skal henstaa i Høkasse 2—3 Gange saa lang Tid som over Ild.
4. Bring som sædvanlig Maden i Kog over Ild.
5. Lad Maden koge over svag Ild fra 5 Min. indtil $\frac{3}{4}$ Time*), inden den pakkes i Kassen.
6. Sørg for, at Laaget slutter tæt til Gryden — rent, hvidt Papir (Papirspose) kan lægges mellem Gryden og Laaget.
7. Lad Maden koge stærkt og Laaget være gennemvarmt i det Øjeblik Gryden løftes af Ilden.
8. Lav forinden en Fordybning (Rede) i Høet, som passer til Grydens Størrelse — bred en Avis derover.
9. Flyt Gryden med et rask Tag fra Ilden og ned i Høkassen.
10. Dæk straks til med Papir og Pude. Luk Laaget!

Lukkes der op for Høkassen, inden Maden er færdig, *husk* da, at denne maa bringes i Kog over Ilden, inden den atter nedpakkes!

I mange Tilfælde vil det være ønskeligt at give Maden et Opkog, inden den sættes paa Bordet.

Hvorfor bør man foretrække at benytte Høkasse fremfor at koge Maden over Ild?

*) Hvorlænge Maden, forinden den hensættes i Høkassen, skal koge over Ild, afhænger af de Næringsmidlers Beskaffenhed, hvoraf den er lavet. Jo længere Kogetid, der beregnes til en Ret Mad, som hele Tiden koger over Ilden, jo længere Tid maa samme Ret ogsaa koge over Ild, forinden den sættes i Høkasse. Et stort Stykke Kød (Suppekød, Skinke, Høns osv.) maa efter sin Størrelse koge fra ca. $\frac{1}{2}$ — $\frac{3}{4}$ Time. Middelstore Kartofler og smaa hurtig kogte Gryn kan nøjes med 5—10 Min. over Ilden inden Nedpakningen og er da færdige efter ca. 1 Times Forløb. Byggryn koges fra 10—30 Min. over Ilden og staar nedpakket fra $2\frac{1}{2}$ —5 Timer.

Fordi man derved sparer Penge til Brændsel og vinder Tid og desuden naar følgende Fordele:

1. Maden svider aldrig.
2. Maden behøver ikke at tilses.
3. Kogekarrene bliver lette at rengøre.
4. Maden vinder i Velsmag og Fordøjelighed.
5. Maden er lige god og appetitlig, selv om den henstaar i Høkassen flere Timer ud over den fastsatte Tid.
6. Der kan skaffes god og nærende Mad selv i de Hjem, hvor Husmoderen maa søge Arbejde udenfor Hjemmet.
7. Færdigkogt Mad kan holde sig varm i Høkassen.

Samme Vejledning kan tages til Følge, hvis man foretrækker at indpakke Gryden i Aviser i Stedet for at benytte Høkasse.

Anvisning til Fremstilling af Avisbriketter.

(De runde.)

Aviser krolles sammen (ikke for haardt), lægges i Blød i mindst 2 Døgn; tages saa op, knuges fast i Hænderne, til de faar Form af en Bold, Størrelse som et lille Barnehoved. Passer denne Form ikke til Kakkelovnen, kan Bolden presses i anden Form (trykkes flad), medens den endnu er vaad. Derefter tørres Briketterne — bedst ved at bredes ud paa Tørreloft, Kulrum ell. lign., hvor der er Træk eller Varme. Kan ogsaa tørres paa en Kakkelovnsplade.

Man maa ved Opvridningen (Sammenpresningen) passe paa ikke at rive Papiret for meget i Stykker, da Briketterne er langt bedre Brændsel, naar de er hele og faste.

Briketterne maa være nogenlunde tørre og faste (helst som Snebolde), hvis man skal have fuld Nytte af dem.

Der maa være lidt Kul eller Kokes i Glød i Kakkelovnen, før Briketterne anvendes. De varmer stærkt og holder Ilden længe.

(De firkantede.)

3 „Morgenberlingere“ foldes sammen i en Firkant af Størrelse som en lille Tørv, saavidt muligt med de flossede Kanter indad, saa Ilden ikke har let ved at tage fat noget Sted. Papiret bankes godt sammen med Haanden og ombindes for begge Ender, helst med Staaltraad (eller Sejlgarn). De lægges i Vand om Aftenen, tages op om Morgen og løber af et Par Timer, hvorefter de er tjenlige til Brug i Løbet af Dagen.

I Berlingske Tidendes Agitation for Avisbriketterne har vi haft nogle udmærkede smaa Hjælpere i Pigespejderne, der blandt andet ved vor store Opvisning paa Kjøbenhavns Raadhus demonstrerede Fremgangsmaaden for ca. 4000 Mennesker.

Paa ovenstaaende Billede er de i Færd med at lave de runde Avisbriketter af udblødt Papir.

Den lille Pigespejder paa Omslaget staar med en Briket af hver Slags i Haanden.

Mest

Gas-Besparende

nærende og

velsmagende Grynsort

er

KLØVER BYGGRYN

Kogt paa 5 Minutter

Faas overalt,

men kun i Pakker

Kakkelovnsregulatoren

„Columbus“

bør findes paa enhver Kakkelovn

i private Hjem, Kontorer, Forretninger, Venteværelser osv.

Resultat:

**Betydelig Brændselsbesparelse.
Aldrig for varmt. Aldrig for koldt.
Altid tilpas.**

Pris 12 Kr. (indvindes snart ved Brugen).

Hvorfor er Regulatoren **besparende?**

Fordi den er **selvregulerende** og gør Kakkelovnen uafhængig af ufornuftig og tilfældig Pasning.

Regulatoren, der er holdbar og pyntelig, kan anbringes paa enhver Kakkelovn (Trækventilen) uden Forandring. Den fordrer intet Tilsyn, men sørger selv for ensartet og jævn Forbrænding. Anbefalet bl. a. i Dansk Sundhedstidende Nr. 5 1917. Katalog og Anbefalinger paa Forlangende.

Paasættes gratis paa Prøve.

Kakkelovnsregulatoren „Columbus“,

Thorvaldsensvej 5. Telefon 8796.

Eneforhandlere i Provinsen søges.